

es.O.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

es.Oes

Biuletyn Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie
30-070 Kraków, ul. Piastowska 32
tel.: 12 422 06 36; fax: 12 422 06 36 wew.44
e-mail: biuro@rops.krakow.pl
www.rops.krakow.pl

Biuro Projektu „Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej – Etap I”

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
ul. Piastowska 32
30-007 Kraków
tel.: 12 661-03-00 wew.40

Zespół redakcyjny:

Wioletta Wilimska – redaktor naczelny
Alina Handzlik
Małgorzata Szlązak
Małgorzata Szczygieł

Projekt okładki:

Robert Krzeszowiak

Okładka:

Bogusław Dziedzic

ISSN

1231-2770

Nakład:

1500 egz.

Wydawnictwo współfinansowane przez Unię Europejską
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Skład:

Bogusław Dziedzic
tel. 501 161 048

Druk:

Drukarnia Unidruk
ul. Bronowicka 117, 30-121 Kraków
tel. 12 638 42 44, 54, 64
www.unidruk.com.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Spis treści

1. Wstęp, <i>Wioletta Wilimska</i>	3
2. Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej – informacja dla rozwoju regionu, <i>Małgorzata Szlązak</i>	4
3. Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych – analiza na skróty, <i>Magdalena Zdun</i>	5
4. Jakie zawody będą potrzebne na lokalnych rynkach pracy?, <i>Antonina Michalska</i>	8
5. Prognoza ludności dla powiatów województwa małopolskiego do roku 2020, <i>Andrzej Binda</i>	11
6. Potencjał kooperacyjny małopolskich organizacji pozarządowych, <i>Joanna Piątek - Basta</i>	14
7. Województwo małopolskie w liczbach – wybrane statystyki z Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych, <i>Magdalena Zdun</i>	15
8. Pozytywne tendencje związane z realizacją PO KL – wybrane obszary, <i>Iwona Banasiewicz</i>	22
9. Tydzień ekonomii społecznej na krakowskich uczelniach, <i>Rafał Barański</i>	26
10. Rozwój nowatorskich, integrujących działań przeciwdziałających zjawisku wykluczenia społecznego, <i>Marcin Stolarski</i>	28
11. Działania Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie w związku z Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym, <i>Katarzyna Wojtanowicz</i>	30

Szanowni Państwo,

Przed nami okres podsumowań, analiz, swobodnego rachunku dokonań zawodowych w kończącym się roku. W myśl zasady, że gdy jeden etap się kończy jednocześnie rozpoczyna się następny, stajemy przed kolejnym wyzwaniem dotyczącym planowania aktywności na nadchodzący rok.

Niewątpliwie szkieletem naszych planów są możliwości budżetowe, jednak to od naszej kreatywności, umiejętności poszukiwania alternatywnych źródeł finansowania, współpracy i kooperacji z partnerami, często spoza sektora samorządowego, zależy oferta jaką kierujemy do najbardziej potrzebujących mieszkańców regionu.

Aby skutecznie projektować działania w obszarze polityki czy pomocy społecznej niezbędna jest aktualna, poparta analizą badawczą wiedza. Czy aby na pewno?

Zapewne nie raz zastanawialiście się Państwo, na ile potrzebne są badania do planowania skutecznych strategii i polityk. Nierzadko też, spotkaliście się z opinią deprecjonującą znaczenie badawczych osiągnięć i sami zastanawialiście się nad możliwościami praktycznego wykorzystania empirycznych doniesień. Z drugiej jednak strony często to właśnie w nich szukaliście Państwo wsparcia dla realizowanych programów oraz postulowaliście o szeroki i łatwy dostęp do wykonanych analiz. I mieliście do tego Drodzy Państwo prawo.

Badania społeczne znajdują zastosowanie wszędzie tam, gdzie ważna jest jakość relacji między społeczeństwem, a podmiotami życia publicznego. Powinny one bowiem służyć realizacji konkretnych polityk publicznych i znajdować przełożenie na jasno określone interwencje. Ich celem jest zapewnienie komunikacji i przetarcie kanału między potrzebującymi a instytucjami wsparcia. Innymi słowy, badania społeczne są formą „rozmowy” realizatora polityki z jej beneficjentem, sposobem na identyfikację potrzeb, czy wreszcie formą „pomiaru” problemu. Pod pojęciem badań

społecznych rozumie się zatem usystematyzowane pozyskiwanie wiedzy na temat życia społecznego, mające na celu odkrycie i zrozumienie istniejących prawidłowości, czyli praw rządzących tym życiem. Badania społeczne należy zatem traktować jako pierwszy etap interwencji, podkład do planowania bardziej trafnych, efektywnych i usystematyzowanych działań.

Wychodząc naprzeciw Państwa oczekiwaniom postanowiliśmy w niniejszym numerze kwartalnika es.O.es. przybliżyć tematykę i charakter badań realizowanych w ramach Małopolskich Obserwatoriów Rozwoju Regionalnego, zapoznać Państwa z badaniami społecznymi realizowanymi przez zespół Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Krakowie. Szczególnej Państwa uwadze polecam artykuł dotyczący Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych - nowoczesnego narzędzia wizualizującego wskaźniki społeczne, który powstał z myślą o pracy wszystkich zaangażowanych w kreatywne planowanie polityk społecznych w regionie.

Podsumowując rok wielu z nas stawia sobie uniwersalne pytania o teraźniejszość, ale i o przyszłość, pytania o adekwatność i skuteczność podejmowanych działań, czy też perspektywy konkretnych metod pracy. Ważne są także pytania o sposoby definiowania i możliwości przestrzegania standardów w pracy socjalnej, o zdolność dostosowania systemów pomocy społecznej do konsekwencji zmian społecznych i demograficznych. Wierzę, iż oddawane w Państwa ręce opracowanie pomoże w poszukiwaniu odpowiedzi na powyższe pytania, a być może stanie się inspiracją planowanych w najbliższej przyszłości działań.

Zapraszam serdecznie do lektury!

Wioletta Wilimska
Dyrektor Regionalnego Ośrodka
Polityki Społecznej w Krakowie

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej- Etap I”

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MAŁOPOLSKIE OBSERWATORIUM POLITYKI SPOŁECZNEJ – INFORMACJA DLA ROZWOJU REGIONU

W toku realizacji Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2007 - 2013 w obszarze „Nowoczesne zarządzanie publiczne. Badania i analizy regionalne – stworzenie zaplecza merytorycznego dla prowadzonej polityki rozwoju województwa” uruchomiono Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej. Projekt stanowi uzupełnienie o obszar społeczny sieci Małopolskich Obserwatoriów Rozwoju Regionalnego, tworzonej przez cztery projekty systemowe o podobnej naturze, mające charakter inicjatywy nowatorskiej w skali kraju. Tak zaplanowana polityka regionalna Województwa Małopolskiego, będzie kontynuowana również w oparciu o zaktualizowany dokument strategiczny województwa „Małopolska 2020. Nieograniczone możliwości”, w którym obserwatoria regionalne znalazły miejsce w kierunku „sprawny system zarządzania strategicznego województwem”, a ich działalność służyć ma usprawnieniu procesów decyzyjnych w zarządzaniu rozwojem regionu.

Obserwatorium Polityki Społecznej, podobnie jak pozostałe Obserwatoria, funkcjonuje jako projekt informacyjno - badawczy, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki. Koordynację Projektu Zarząd Województwa Małopolskiego powierzył Regionalne-

mu Ośrodkowi Polityki Społecznej w Krakowie.

Działania Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej, mające wspierać efektywność przedsięwzięć w obszarze polityki społecznej, koncentrują się głównie wokół zapełniania realizowanymi badaniami luk informacyjnych, a także integrowania i ułatwiania dostępu do informacji istniejących.

Dzięki Projektowi, między innymi: dostępne są badania dotyczące „Potencjału małopolskich organizacji pozarządowych”, które wykorzystane zostaną w tworzeniu strategii wsparcia III sektora w regionie; dostarczane są cyklicznie dane o beneficjentach Działania 7.1. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, służące wsparciu Instytucji Pośredniczących PO KL i planowaniu doskonalenia zawodowego kadr pomocy i integracji społecznej; prezentowane są informacje obrazujące sektor pomocy społecznej w regionie.

Dyrektor Wioletta Wilimska z zespołem Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej

Funkcjonuje także „Internetowa Biblioteka Małopolskich Obserwatoriów” (prowadzona wspólnie z Małopolskim Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji), będąca źródłem ważnych informacji dla realizatorów polityk publicznych (zewnętrzne badania, ekspertyzy, analizy), o której pisaliśmy szeroko we wcześniejszych wydaniach biuletynu es.O.es. O przydatności „Biblioteki” pozwalają nam sędzić statystyki

odwiedzin witryny, wedle których w listopadzie b.r. z obszaru „integracja społeczna i równość szans”, za który odpowiedzialny jest Projekt, skorzystało aż 1116 osób.

Najnowszym rezultatem Projektu jest baza danych pod nazwą „Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych” (IOSS), której poświęcamy sporo miejsca w niniejszej publikacji. „Obserwator” ma także szansę stać się narzędziem szeroko wykorzystywanym w praktyce, ułatwia bowiem: dostęp do informacji w krótszym czasie - gromadząc dane z różnych źródeł w jednym miejscu; analizę i interpretację informacji - prezentując dane w opracowaniu graficznym; obserwację zmian sytuacji – przedstawiając zestawienia statystyk z kolejnych lat. Już w pierwszym miesiącu po opublikowaniu witryny skorzystało z niej 343 użytkowników.

W oparciu o założenie, iż główną funkcją informacji dostarczanych przez „Obserwatorium” ma być ich praktyczna użyteczność z punktu widzenia działań w obszarze polityki społecznej,

obecnie prowadzone jest kolejne badanie z cyklu „Identyfikacja potrzeb informacyjnych”, diagnozujące zapotrzebowanie na informacje wśród regionalnych i lokalnych instytucji. Znajomość deficytów informacyjnych będzie pomocna w wyborze kolejnych pól działań Projektu na najbliższe dwa lata (2011 - 2012). W odpowiedzi na formułowane oczekiwania zaplecze informacyjne projektu będzie rozwijane.

Zapraszamy do korzystania z „produktów” Projektu gromadzonych w serwisie internetowym: www.politykaspoleczna.obserwatoria.malopolska.pl.

Czas dotarcia do interesujących Państwa informacji można skrócić także za pomocą takich narzędzi, jak: newsletter Projektu i „powiadomienia o nowościach w bibliotece” dostępnych w serwisie.

Małgorzata Szlązak

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie

mszslazak@rops.krakow.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej- Etap I”

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INTERNETOWY OBSERWATOR STATYSTYK SPOŁECZNYCH – NOWE NARZĘDZIE I SPOSÓB ANALIZOWANIA DANYCH

W środowisku małopolskiej kadry polityki społecznej od lat istniało zapotrzebowanie na łatwy dostęp do informacji statystycznej. Dotychczas wszyscy zainteresowani statystykami z zakresu polityki społecznej skazani byli na samodzielne i żmudne poszukiwania. Pozyskanie wiarygodnych danych i wykonanie obliczeń wymagało spędzenia wielu godzin przed ekranem komputera. Dodatkowy nakład pracy wiązał się przełożeniem uzyskanych wyników na język wykresów i tematycznych map. Dziś, wszyscy zainteresowani statystykami społecznymi mogą korzystać z ogólnodostępnej bazy internetowej, przygotowanej przez zespół Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej.

Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych (IOSS) to nowa, oddana do użytku witryna, wi-

zualizująca wskaźniki społeczne. Stanowi ona połączenie klasycznej internetowej bazy danych z funkcjami typowymi dla interaktywnych narzędzi pracy. Nowoczesna konstrukcja witryny pozwala zarazem na przeglądanie i pobieranie danych, jak i na szczegółową ich analizę.

„Obserwator” – bo tak mówią o nowej witrynie – jest serwisem internetowym przyjaznym i łatwym w obsłudze. Przejrzysty układ strony i wysoka estetyka serwisu sprawia, że z witryny mogą korzystać nawet najmniej zaawansowani użytkownicy Internetu. Dzięki zastosowanym w „Obserwatorze” rozwiązaniom, monitoring sytuacji społecznej staje się kompetencją wszystkich zainteresowanych.

Głównym zamierzeniem witryny jest wsparcie informacyjne realizatorów polityk społecznych w regionie. Udostępnienie interaktywnych mechanizmów analizy danych ma także na celu upowszechnienie ilościowych metod opisu wśród kadr polityki społecznej. W ten sposób, Obserwator staje się zachętą i zaproszeniem do pracy „na statystykach” i danych liczbowych. Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych to narzędzie pracy dedykowane nowoczesnej kadrze polityki społecznej. Jego użytkowanie pozwala na generowanie map, wykresów i tabel. Wszystkie „produkty” Obserwatora mogą zostać wykorzystane w opracowaniach, strategiach, prezentacjach multimedialnych i innych publikacjach branżowych.

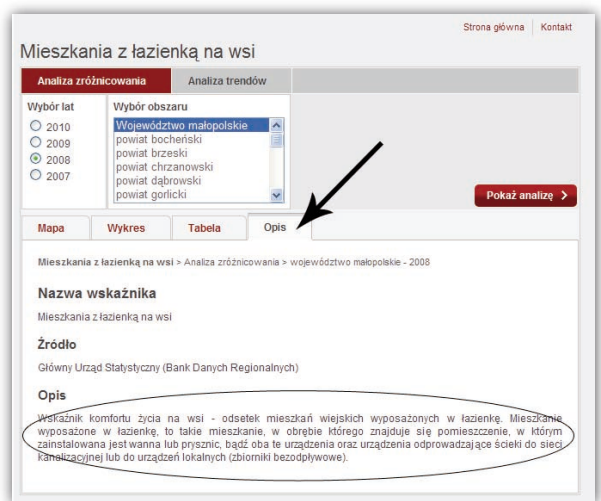
Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych zawiera zestawienie wskaźników i statystyk, przyporządkowanych do tematycznie określonych kategorii. Wprowadzony podział na kategorie ma na celu podniesienie czytelności zbioru oraz ułatwienie dostępu do danych.

Lista statystyk jest nieustannie rozbudowywana i aktualizowana. Znaleźć można w niej dane z zakresu pomocy społecznej, demografii, zdrowia, bezpieczeństwa, kultury i wielu innych obszarów społecznej obecności człowieka. Lista wskaźników i statystyk, skonstruowana została tak, by możliwie najdokładniej scharakteryzować powiaty i gminy województwa małopolskiego, jak też cały

region. W bazie „Obserwatora” gromadzone są dane z ostatnich lat. Najstarsze z nich pochodzą z 2007 roku.

Ponieważ zamierzeniem „Obserwatora” jest monitoring aktualnej sytuacji społecznej w Małopolsce, danych „starszych” nie uwzględniono celowo.

Każdy wskaźnik wprowadzony do bazy został dokładnie opisany. Z opisu wskaźnika można dowiedzieć się, w jaki sposób statystyka została wyliczona oraz, w oparciu o jakie dane ją skonstruowano.

Dane do wskaźników pochodzą wyłącznie z wiarygodnych źródeł. Statystyki w szczególności zostały wyliczone w oparciu o dane z: sprawozdań rocznych MPiPS-03, Banku Danych Regionalnych GUS, sprawozdań Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych, sprawozdań PEFRON dla samorządów wojewódzkich, sprawozdań Komendy Głównej Policji, sprawozdań Małopolskiego Centrum Zdrowia Publicznego w Krakowie oraz raportów Urzędu Statystycznego w Krakowie.

Wskaźniki w większości dostępne są na poziomie kraju, województwa, powiatów i gmin. W uzasadnionych przypadkach (np. gdy dane nie są gromadzone przez właściwe im urzędy na poziomie gmin), statystyki publikuje się wyłącznie na szczeblach wyższych. Baza danych „Obserwatora” aktualizowana jest na bieżąco. Wszystkie pozyskane z wiarygodnych źródeł dane, wprowadzane są stopniowo tak, by z końcem każdego kalendarzowego roku baza była kompletna.

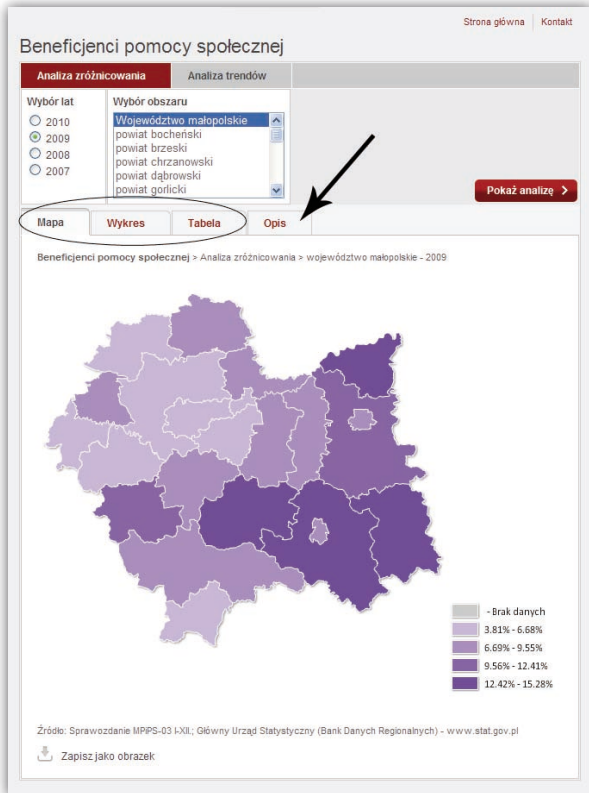
W serwisie statystyki publikowane są na dwa sposoby:

- w wybranym **roku** na obszarze województwa, powiatu lub gminy - **ANALIZA ZRÓŻNICOWANA**
- w wybranych **latach** na określonym szczeblu analizy - **ANALIZA TRENDÓW**

ANALIZA ZRÓŻNICOWANIA umożliwia zbada-
nie wybranej statystyki przy pomocy trzech narzę-
dzi:

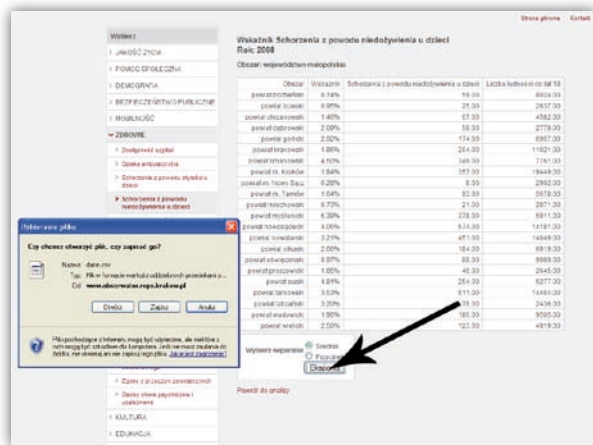
1. mapy
2. wykresu słupkowego
3. tabeli

Analiza zróżnicowania pozwala porównywać mię-
dzy sobą dane jednoroczne z poszczególnych
gmin i powiatów. W celu wykonania analizy, użyt-
kownik powinien wskazać obszar i rok. Warto do-
dać, że obszar analizy może zostać wybrany na
dwa sposoby: poprzez zaznaczenie go na liście
lub kliknięcie w mapę. Kolor szary obszaru ozna-
cza brak danych dla wybranej jednostki w staty-
stykach publicznych.

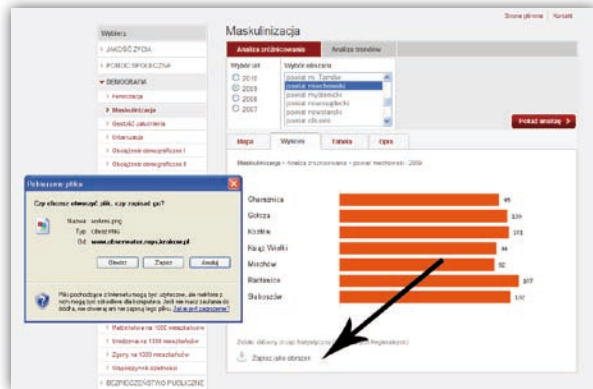

W przypadku analizy zróżnicowania, nawigacja
pomiędzy latami odbywa się przy pomocy opcji
wyboru roku. Wybór więcej niż jednego roku ana-
lizy jest niemożliwy.

Użytkownik może również pobrać dane źródłowe
do swojego komputera. W tym celu należy kliknąć
zakładkę „tabela” i wykorzystać opcję „pobierz”
oraz wybrać formę zapisu danych. Dane liczbowe
mogą zostać wyeksportowane z różnymi separa-
torami: z „przecinkiem” lub ze „średnikiem”. Po-
brane pliki da się otworzyć przy pomocy różnych
wersji programów Microsoft Office Excel i Open
Office oraz innych kalkulatorów.

Istnieje także możliwość zapisu wygenerowanych
map, wykresów i tabel. W celu zapisu należy
kliknąć opcję „zapisz jako obrazek”. Pobrane ob-
razy eksportują się w formacie JPG.

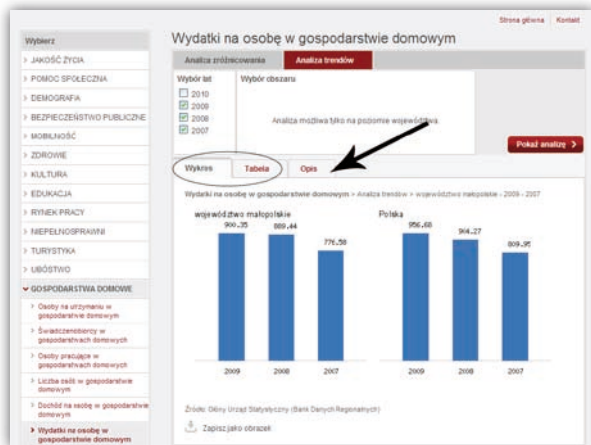

ANALIZA TRENDÓW pozwala porównywać dane
z różnych lat na poziomie gmin, powiatów, woje-
wództwa i kraju. W celu wykonania takiej analiza-
zy, należy zaznaczyć lata, dla których chcemy uzy-
skać zestawienie oraz wybrać jednostki do porów-
nania. Do porównania wybieramy dwa obszary
z różnych szczebli administracyjnych. W ten spo-
sób, porównać można wybrany powiat do gminy
lub województwa. Dane na poziomie wojewódz-
kim domyślnie porównywane są do danych kra-
jowych.

Analiza trendów przedstawiana jest wyłącznie za
pomocą wykresu słupkowego i tabeli. Użytkow-
nik może również tutaj pobrać dane z analizy do
swojego komputera. Dane surowe zapisują się
w formacie gotowym do otwarcia w programach
kalkulacyjnych. Obrazy (w tym przypadku tylko
wykresy i tabelki) posiadają rozszerzenie JPG.

W przypadku analizy trendów, nawigacja pomię-
dzy latami odbywa się przy pomocy opcji wyboru
roku, przy czym możliwy jest wybór kilku lat ana-
lizy.

DANE REGIONALNE – w przypadku, gdy statystyka dostępna jest wyłącznie na szczeblu wojewódzkim i krajowym, nie ma możliwości wyboru rodzaju analizy. W tej sytuacji, wykonuje się wyłącznie analizę trendów przy pomocy wykresów i tabel. Analiza ta polega na porównaniu danych wojewódzkich z danymi krajowymi w wybranych latach bądź roku. System sam rozpoznaje wskaźniki, dla którego podpięte są dane wyłącznie na poziomie województwa i kraju.

Wszystkie analizy wykonać można niewielkim nakładem pracy, a uzyskane efekty da się przedstawić w atrakcyjny dla odbiorcy sposób. Interne-

towy Obserwator Statystyk Społecznych to zatem nowoczesna witryna wyposażona w rozwiązania skrojone na miarę oczekiwań współczesnej kadry polityki społecznej. Użytkowanie serwisu zapewne przyniesie wiele satysfakcji zainteresowanym i znajdzie przełożenie na efekty ich pracy.

Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych powstał w ramach projektu „Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej - Etap I” i jest zarządzany przez zespół projektowy w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Krakowie.

Jeżeli macie Państwo uwagi dotyczące funkcjonowania serwisu lub chcecie podzielić się spostrzeżeniami na temat „Obserwatora” - piszcie do nas!

Na środkowych stronach niniejszego kwartalnika (do wyjęcia) przygotowaliśmy dla Państwa wybrane statystyki, jakie można wygenerować z „Obserwatora”.

Magdalena Zdun

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie

mzdun@rops.krakow.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Wojewódzki
Urząd
Pracy
w Krakowie

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

JAKIE ZAWODY BĘDĄ POTRZEBNE NA LOKALNYCH RYNKACH PRACY?

Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, działające w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Krakowie, przygotowuje we współpracy z powiatowymi urzędami pracy z całej Małopolski prognozę zapotrzebowania na zawody na lokalnych rynkach pracy. Nowatorski projekt o nazwie „Barometr zawodów” będzie realizowany już po raz drugi, ale po raz pierwszy na tak dużą skalę.

Cel i założenia badania

„Barometr zawodów” to pomysł szwedzki, zaadaptowany między innymi przez pracowników publicznych służb zatrudnienia w Finlandii. W Ma-

łopolsce jest wzorowany właśnie na badaniu fińskim. Pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy poznali jego założenia podczas wizyty studyjnej w Turku.

Celem badania jest wskazanie, na które zawody będzie zwiększone, a na które zmniejszone zapotrzebowanie pracodawców w nadchodzącym roku. Jest to więc krótkookresowa (jednoroczna) prognoza tworzona przez ekspertów z powiatowych urzędów pracy, w tym doradców zawodowych, pośredników pracy, osoby odpowiedzialne za współpracę z przedsiębiorcami i za organizację szkoleń, a także asystentów EURES i liderów klubów pracy.

Wykorzystanie wyników

Wiedza pracowników powiatowych urzędów pracy wykracza poza statystyki ofert zatrudnienia. Wiedzą oni np.: które z nich są zgłaszane wielokrotnie, gdzie występuje duża rotacja pracowników i jakie są jej przyczyny. Bardzo istotne dla oceny zapotrzebowania na pracowników są również informacje na temat sezonowości zatrudnienia. Wszystko to znajduje odzwierciedlenie w prognozie.

Największą zaletą „Barometru” jest jednak to, że uwzględnia kwalifikacje pracowników i rzeczywiste przygotowanie do pracy w zawodzie. Dysponując suchą informacją o liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych w danym zawodzie, nie możemy stwierdzić, czy są one rzeczywiście zdolne do podjęcia pracy (czy posiadają odpowiednie kwalifikacje, czy chcą podjąć zatrudnienie, czy dysponują odpowiednim doświadczeniem zawodowym itp.). Barometr bierze pod uwagę wszystkie te czynniki, dzięki czemu można ocenić rzeczywistą relację podaży do popytu na lokalnym rynku pracy.

Podczas panelu eksperckiego zawody klasyfikowane są według trzech grup - tych, w których wystąpi niedobór pracowników, nadmiar pracowników oraz równowaga popytu i podaży.

Wyniki prognozy są prezentowane w formie plakatu lub jednostronnej ulotki. Przedstawienie dużej ilości informacji w tak skondensowanej formie ma wiele zalet. Barometr może być wykorzystany przez doradców zawodowych lub pośredników pracy w ich codziennej pracy na rzecz osób poszukujących zatrudnienia. Przyda się również osobom bezrobotnym lub chcącym zmienić dotychczas wykonywane zajęcie - pomoże im zorientować się, jak np. podjęcie kursu doszkalającego w konkretnym zawodzie wpłynie na szanse znalezienia pracy na lokalnym rynku. Tym samym Barometr służy promowaniu mobilności zawodowej, ale też przestrzennej (może zachęcić do podjęcia zatrudnienia w sąsiednim powiecie).

Ale informacja płynąca z badania jest nie tylko użyteczna dla osób bezrobotnych. Urzędnikom podpowiada, jakie szkolenia powinny być organi-

Zawody deficytowe, czyli takie, w których liczba ofert pracy będzie znacznie przewyższać liczbę poszukujących zatrudnienia, co spowoduje, że osoby szukające pracy nie powinny mieć trudności z jej znalezieniem.

Zawody zrównoważone, czyli takie, w których liczba ofert pracy będzie zbliżona do liczby osób poszukujących zatrudnienia.

Zawody nadwyżkowe, czyli takie, w których liczba osób poszukujących pracy w nadchodzącym roku będzie znacznie przewyższać liczbę ofert i tym samym, znalezienie pracy w tych zawodach może być trudniejsze.

Barometr zawodów 2010 powiat chrzanowski

DEFICYT	Agenci ubezpieczeniowi Ankieterzy, teleankieterzy i telemarketerzy Architekci, urbaniści Asystenci i technicy dentyści Betoniarze i zbrojarze Blacharze budowlani Blacharze samochodowi Brukarze Cieśle i stolarze budowlani Dekarze Elektromonterzy Farmaceuci Fryzjerzy Graficy komputerowi Hydraulicy	Inspektorzy bezpieczeństwa i jakości Inżynierowie budownictwa Kamieniarze Kosmetyczki Księgowi Kucharze Lakiernicy Lekarze Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb Monterzy instalacji budowlanych Monterzy izolacji Murarze Nauczyciele praktycznej nauki zawodu i instruktorzy Nauczyciele przedmiotów zawodowych	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Operatorzy obrabiarek skrawających Pielęgniarki Posadzkarze Pracownicy ds. finansowo-księgowych ze znajomością języków obcych Pracownicy usług ochrony Prawnicy Przedstawiciele handlowi, reprezentanci medycylni Psycholodzy i psychoterapeuci Spawacze elektryczni Spawacze gazowi Tynkarze
RÓWNOWAGA	Archiwiści i muzealnicy Asystenci bankowości Asystenci rachunkowości Bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej Cukiernicy Fakturyści Fizjoterapeuci i masażysty Florysty Handlowcy Kasjerzy Kierownicy autobusów Kierownicy samochodów ciężarowych	Krawcy, krojczowie, szwaczki Magazynierzy Malarze budowlani Monterzy konstrukcji stalowych Nauczyciele języków obcych, lektorzy Nauczyciele nauczania początkowego Nauczyciele przedszkoli Nauczyciele szkół specjalnych Ogrodnicy Operatorzy koparek i zwalowarek Operatorzy maszyn i urządzeń w przemyśle spożywczym Operatorzy wózków podnośnikowych	Opiekunki dziecięce Piekarze Pracownicy socjalni Pracownicy produkcyjni Prace ręczne i prasowacze Robotnicy obróbki drewna i stolarze Specjaliści ds. finansowych Specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi Spedytorzy i logistyki Szklarze
NADWYŻKA	Asystenci ekonomiczni Ekonomicy Geodeci i kartografowie Górnicy Inżynierowie chemicy i chemicy Inżynierowie rolnictwa i leśnictwa Kadra kierownicza, menedżerowie Kelnerzy i barmani Kierownicy samochodów osobowych Mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń Mechanicy pojazdów samochodowych Nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych	Obuwnicy Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej Pedagodzy Pomocze kuchenne Portierzy, woźni i dozorczy Pracownicy administracyjni i biurowi Pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej Pracownicy fizyczni Recepcjoniści i rejestratorzy Robotnicy budowlani Robotnicy gospodarczy Sekretarki Specjaliści administracji publicznej	Specjaliści ds. marketingu Specjaliści ds. zastosowań informatyki Specjaliści technologii żywności i żywienia Sprzątaczkę i pokojowe Sprządawcy Ślusarze Technicy budownictwa Technicy elektronicy i telekomunikacji Technicy elektrycy Technicy informatyki Technicy mechanicy

Barometr zawodów to badanie realizowane przez Międpolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji – projekt Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. Jest prognozą zapotrzebowania na pracowników w 2010 r. Badanie zostało przeprowadzone z udziałem pracowników Powiatowego Urzędu Pracy w Chrzanowie w IV kwartale 2009 r. W przypadku wystąpienia niesprzewidywanych zdarzeń, sytuacja w niektórych zawodach może się zmienić.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA INICJATYWA

Trójmiasto
Lublin - Kielce

URP

UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ SPÓŁNOTY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

zowane przez dany powiatowy urząd pracy tak, aby były rzeczywiście przydatne osobom bezrobotnym i zwiększały ich szansę na zatrudnienie (odpowiadały potrzebom pracodawców).

Co więcej, wyniki „Barometru zawodów” mogą wykorzystywać również pracodawcy oraz inwestorzy - dostarcza on skondensowanej i konkretnej wiedzy na temat zasobów ludzkich w danym powiecie.

Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, jako instytucja wdrażająca VI, VII, VIII i IX Priorytet Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL), planuje wykorzystać wyniki „Barometru” przy ocenie projektów przygotowywanych w ramach Programu. Ułatwi to wyłonienie tych, które są najbardziej potrzebne na regionalnym rynku pracy. W Planie Działań na 2011 rok, w Priorytecie VIII, Poddziałaniu 8.1.1. „Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw” dla szkoleń w zawodach wskazanych jako deficytowe w ramach „Barometru zawodów” planuje się przyznać dodatkowe punkty.

Informacje płynące z badania mogą zostać wykorzystane także przy planowaniu działań dla klientów ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie, którzy są bezrobotni lub zagrożeni wykluczeniem społecznym. Wsparcie dla tych osób zostało zaplanowane w Priorytecie VII, w szczególności w Poddziałaniach 7.1.1.i 7.1.2 POKL.

Wyniki pilotażu

Pilotaż „Barometru zawodów” odbył się pod koniec 2009 roku. Do badania zaproszono pracowników urzędów pracy z powiatów: chrzanowskiego, limanowskiego, oświęcimskiego, krakowskiego (ziemskiego), wielickiego oraz tarnowskiego i miasta Tarnowa. Celem pilotażu było przetestowanie w polskich warunkach fińskich rozwiązań organizacyjnych i merytorycznych.

Zawody wskazane jako deficytowe w 2010 roku to przede wszystkim pracownicy ds. finansowo - księgowych ze znajomością języków obcych, inżynierowie budownictwa, psychologowie i psychoterapeuci, księgowi, nauczyciele języków obcych, nauczyciele praktycznej nauki zawodu i przedmiotów zawodowych. W zawodach manualnych większe szanse na znalezienie zatrudnienia prognozowano dla posadzkarzy, monterów instalacji budowlanych, hydraulików, cukierników i pieka-

rzy, masarzy, dekarzy, lakierników, blacharzy samochodowych, a także kierowców samochodów ciężarowych.

Zawody, w których prognozowano nadwyżkę poszukujących pracy to ekonomiści, pedagodzy, specjaliści ds. marketingu, pracownicy administracji publicznej, asystenci ekonomiczni, nauczyciele gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnych, a także inżynierowie chemicy i chemicy. Problem ze znalezieniem pracy prognozowano także dla specjalistów technologii żywienia i żywności, techników mechaników, techników informatycy i techników budownictwa. Zawody te należą do najpopularniejszych w szkołach zawodowych, tymczasem na rynku pracy nie ma wystarczającej liczby posad dla takich absolwentów. Problem ze znalezieniem zatrudnienia przewidywano również w zawodach nie wymagających kwalifikacji, takich jak: robotnik gospodarczy, pracownik fizyczny, sprzątaczką, pomoc kuchenna czy pracownik produkcyjny, ze względu na dużą liczbę chętnych do pracy w tych zawodach.

Jednym z zawodów, które znalazły się w kategorii zrównoważonych, byli pracownicy socjalni. Sytuacja w tym zawodzie jest jednak specyficzna, ponieważ większość pojawiających się ofert dla pracowników socjalnych to oferty stażowe (subsydiowane). Niestety nie zawsze osoby przyjęte na staż mają potem szansę na realne zatrudnienie.

Kolejne edycje badania

Do końca tego roku ma się odbyć druga edycja badania we wszystkich powiatach Małopolski. Wyniki „Barometru zawodów 2011” będą dostępne w styczniu. Ponieważ ma on być badaniem cyklicznym, realizowanym raz do roku, kolejnych rezultatów należy spodziewać się w 2012 roku. Będą one prezentowane w formie plakatów, zarówno na poziomie każdego z uczestniczącego powiatu, jak i na poziomie wojewódzkim.

Więcej informacji na temat projektu znajdą Państwo w serwisie internetowym: www.obserwatorium.malopolska.pl

Antonina Michalska
Małopolskie Obserwatorium Rynku
Pracy i Edukacji
Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie
amichalska@wup-krakow.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

PROGNOZA LUDNOŚCI DLA POWIATÓW WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO DO ROKU 2020

Proces zmian demograficznych, odczuwalny od wielu lat na zachodzie Europy, zawitał również do naszego kraju. W poszczególnych państwach i regionach zmiany cechują się indywidualną specyfiką, na ogół jednak obserwowany jest główny kierunek – wzrost liczby ludności w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym spadku liczby dzieci i młodzieży.

Dostępne prognozy demograficzne obejmują niekiedy długi okres czasowy, ale nie zawierają informacji na poziomie niższym od regionów (województw). Tymczasem dla sprawnego zarządzania regionem potrzebne są informacje na niższym poziomie agregacji, czyli na poziomie powiatów, a nawet gmin. Jest to potrzebne z uwagi na konieczność podejmowania działań wyprzedzających, np. budowy szkół, przedszkoli, czy też wzmocnienia instytucji zajmujących się osobami starszymi i niepełnosprawnymi. Na bazie tych przesłanek zlecona została przez Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju ekspertyza dotycząca prognozy ludności w powiatach województwa małopolskiego w latach 2010 - 2020, z projekcją do roku 2030. Realizacji zlecenia podjęła się prof. dr hab. Jolanta Kurkiewicz z Zakładu Demografii Katedry Statystyki Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, wraz ze swoim zespołem.

Na stan ludności wpływają dwa główne czynniki: ruch naturalny oraz ruch migracyjny. Ruch naturalny to nic innego, jak urodzenia i zgony, przy czym na każde z tych pojęć wpływ ma cały szereg parametrów. I tak liczba urodzeń uzależniona jest od liczby ludności, a zwłaszcza kobiet w wieku rozrodczym (w statystyce przyjmuje się wiek od 15 do 49 lat), ich dzietności (w uproszczeniu: skłonność do posiadania dzieci), sytuacji rodzinnej, zawodowej, wykształcenia, a nawet presji środowiska. Na poziom zgonów wpływa struktura wiekowa ludności, a zwłaszcza odsetek mieszkańców w podeszłym wieku, struktura według płci, uwarunkowania genetyczne, styl życia, stan środowiska itp. Jak widać, zjawiska te są spara-

metryzowane wieloma zmiennymi, niekiedy niemierzalnymi.

Ruch migracyjny rozdziela się na dwa nurty: migracje wewnętrzne i migracje zewnętrzne (zagraniczne). Kierunki, skalę oraz strukturę migracji w obydwu przypadkach wyznaczają dwie główne przesłanki: praca i nauka. Na dalszych miejscach znajdują się przyczyny rodzinne, społeczne, zdrowotne.

Struktura ludności według wieku wskazuje na występowanie naprzemiennie wyżów i niżów demograficznych:

- niżowe generacje okresu II wojny światowej, czyli roczniki będące w 2008 roku w wieku 63-69 lat,
- powojenny wyż demograficzny trwający do roku 1961,
- niż lat sześćdziesiątych, będący odbiciem niżu okresu wojny,
- wyż będący potomstwem ludności wyżu powojennego, objawiający się w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych, obejmujący w 2008 roku ludność w wieku (w przybliżeniu) 30-40 lat,
- niż lat dziewięćdziesiątych i początku XXI wieku.

Zbliżona struktura występuje w kraju, jak i we wszystkich powiatach województwa małopolskiego.

Dla wyliczenia prawdopodobnego stanu i struktury ludności w kolejnych latach autorzy prognozy przyjęli następujące założenia:

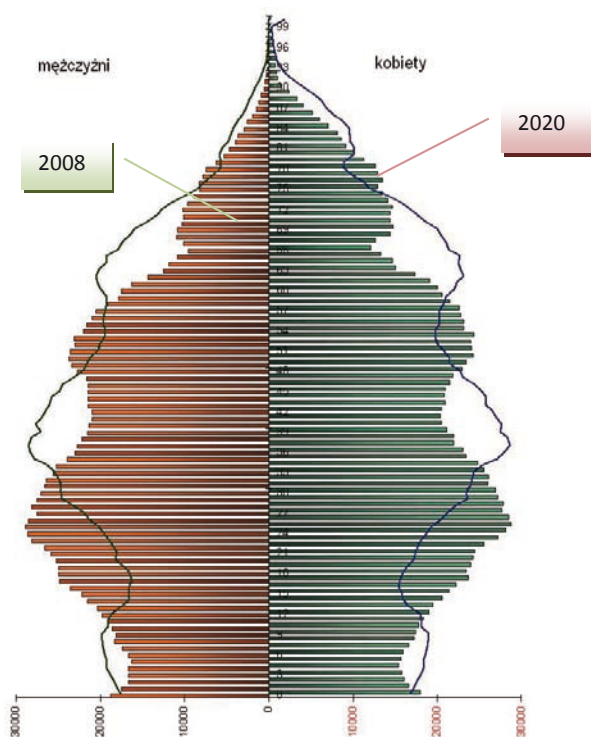
- 1. Umieralność:** przyjęto wydłużenie trwania życia (zgodnie z prognozą GUS):
 - dla mężczyzn z 72,5 (2007 r.) do 74,7 lat (2020 r.)
 - dla kobiet z 80,7 (2007 r.) do 81,6 lat (2020 r.)
- 2. Płodność:** przyjęto wzrost wskaźnika płodności dla powiatów o:
 - niskiej płodności od 1,33 (2010 r.) do 1,43

(2020 r.) [m. Tarnów, powiaty: proszowicki, dąbrowski, chrzanowski, olkuski, krakowski, oświęcimski]

- średniej płodności od 1,48 (2010 r.) do 1,55 (2020 r.) [m. Nowy Sącz, powiaty: tatrzański, miechowski, tarnowski, wielicki, bocheński, brzeski, wadowicki, nowotarski, gorlicki]
- wysokiej płodności od 1,68 (2010r.) do 1,70 (2020 r.) [suski, myślenicki, nowosądecki, limanowski]
- m. Krakowa od 1,30 (2010 r.) do 1,43 (2020 r.)

3. Migracje – na poziomie roku 2008.

Wykres 1. Struktura ludności województwa małopolskiego według płci i wieku w roku 2008 i 2020.

Do 2020 roku przewiduje się przesunięcie obszarów wyżów i niżów demograficznych o 12 lat, wobec czego spodziewać się można:

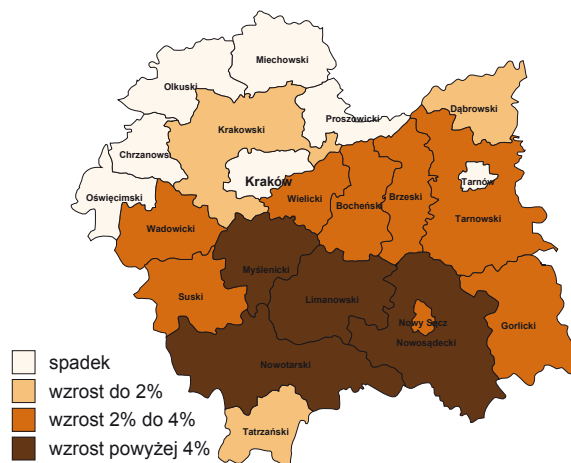
- Wyż demograficzny okresu powojennego osią-

gnie wiek emerytalny (ludność w wieku 60-73 lat),

- „Pochodna” tego wyżu, czyli ludność urodzona w latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych zacznie wchodzić w wiek produkcyjny niemożliwy (45+),
- niż demograficzny przełomu wieków pojawi się na rynku pracy,
- wyż demograficzny, będący odbiciem wyżu lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych będzie znacznie płytszy od swego poprzednika.

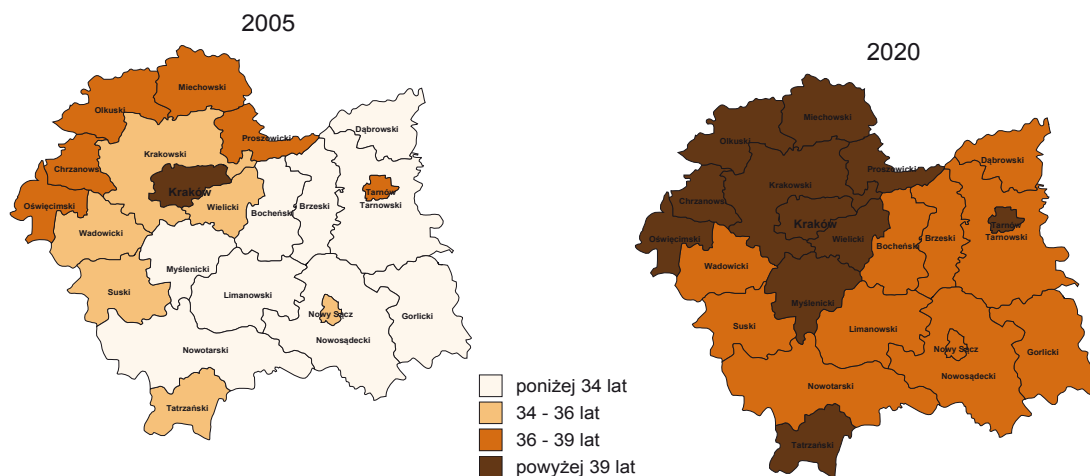
W układzie powiatów wzrostu liczby ludności można spodziewać się na terenie większości z nich, przy czym nasilenie procesów migracyjnych w kierunku obszarów podmiejskich spowoduje spadek liczby ludności w Krakowie i Tarnowie.

Rys.1. Zmiana liczby ludności w 2020 w stosunku do 2008

Zmiana liczby ludności w powiązaniu ze zmianami w strukturze wiekowej ludności spowoduje wzrost mediany wieku w każdym z powiatów. Zgodnie ze skalą starości demograficznej (M. Masimowicz) populację określa się jako bardzo młodą w przypadku mediany wieku w granicach 15-19 lat, młodą dla lat 20-24, starzejącą się w latach 25-29, starą dla wieku 30-34 lata i bardzo starą dla 35 lat i więcej. Niestety, skali tej praktycznie nie będzie już dało się zastosować w roku 2020.

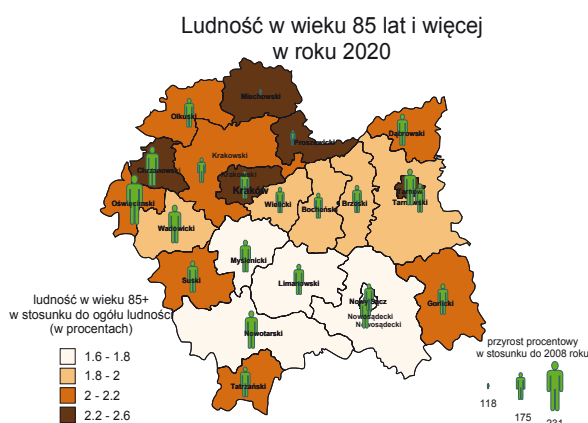
Rys.2. Mediana wieku ludności wg powiatów województwa małopolskiego w latach 2008 i 2020.

Do 2020 roku w skali województwa spodziewany jest ok. 80-procentowy wzrost liczby ludności w wieku 85 lat i więcej, którzy będą stanowić ok. 2,1% całego społeczeństwa (obecnie ludność ta stanowi 1,2% ogółu społeczeństwa).

Najwięcej starców będzie w powiecie miechowskim (2,6% społeczeństwa), przy czym najwyższa dynamika przyrostu ludności tej grupy wiekowej spodziewana jest w powiecie oświęcimskim (wzrost o ponad 130%), chrzanowskim (wzrost o 106%), wadowickim (wzrost o 102%).

Rys. 3. Ludność w wieku 85 lat i więcej w 2020 roku wg powiatów województwa małopolskiego.

Jak więc wobec tych faktów mają się informacje o zagrożeniu dla ubezpieczeń społecznych i konieczności podniesienia wieku emerytalnego? W porównaniu do 2008 roku, w 2020 można się spodziewać zmniejszenia grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym (tj. do 17 roku życia) z 20,5% do 19,5% ogółu ludności, oraz bardzo znacznego

wzrostu grupy ludności w wieku poprodukcyjnym (65+ lat mężczyźni, 60+ lat kobiety) z 16,1% do 20,4% ogółu ludności. W przypadku wejścia w życie zmian wieku emerytalnego, odsetek ten wynosiłby w 2020 roku 17,0% w przypadku zrównania wieku emerytalnego do 65 lat, i 14,6% w przypadku zrównania i podniesienia wieku emerytalnego do 67 roku życia.

Wskaźnik obciążenia demograficznego, liczony jako liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wyniósł w 2008 roku 58. Przy zachowaniu obecnego systemu emerytalnego obciążenie to wzrosłoby do 66 w 2020 roku. Przy rozważeniu podniesieniu wieku emerytalnego kobiet do 65 lat, wskaźnik obciążenia demograficznego w 2020 obniżyłby się do 57, a przy zrównaniu wieku na poziomie 67 lat – wyniósłby już tylko 52.

Trzeba jednak brać pod uwagę, że system ubezpieczeń społecznych jest systemem ogólnopolskim i niezła sytuacja w Małopolsce nie gwarantuje stabilności systemu w skali makro.

Więcej informacji na temat „Prognozy...” oraz innych badań i analiz realizowanych przez Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju znajdą Państwo na stronie internetowej: <http://www.politykarozwoju.obserwatoria.malopolska.pl>

Andrzej Binda
 Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju
 Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
 Departament Polityki Regionalnej
andrzej.binda@umwm.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej- Etap I”

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

POTENCJAŁ KOOPERACYJNY MAŁOPOLSKICH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

W ramach projektu „Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej – Etap I” realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, zostało przeprowadzone badanie pn. „Potencjał małopolskich organizacji pozarządowych”.

Badanie zrealizowano w dwóch etapach. Etap I – część jakościowa badań przeprowadzona została metodą zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI) wśród liderów małopolskich organizacji pozarządowych. Etap II – część badań o charakterze ilościowym zrealizowano metodą bezpośrednich wywiadów kwestionariuszowych (face to face) wśród wylosowanej próby przedstawicieli małopolskich organizacji pozarządowych (408 organizacji).

Celem badania było przedstawienie kondycji III sektora w regionie oraz zdiagnozowanie barier i ograniczeń, które mogą powodować problemy w rozwoju organizacji pozarządowych w Małopolsce. Dodatkowo poznane zostały opi-

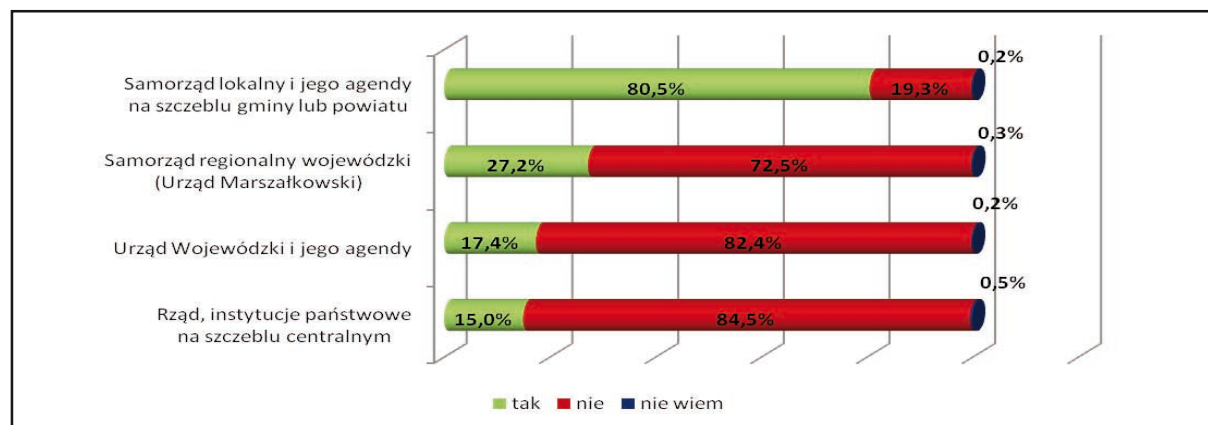
nie małopolskich organizacji pozarządowych na temat otoczenia organizacji pozarządowych warunkującego właściwe wykorzystanie potencjału organizacji.

Niniejszy artykuł prezentuje wybrane wyniki badań potencjału kooperacyjnego organizacji III sektora, jako jednego spośród ośmiu wyróżnionych zespołów zagadnień, w ramach których został scharakteryzowany potencjał małopolskich organizacji pozarządowych

Współpraca małopolskich organizacji pozarządowych z administracją publiczną.

Zasadnicza większość małopolskich organizacji pozarządowych współpracuje przede wszystkim z władzami samorządowymi oraz ich agendami na szczeblu gminy lub powiatu (80,5%). Z kolei odsetek organizacji III sektora współpracujących z administracją publiczną jest najniższy na szczeblu centralnym (15,0%).

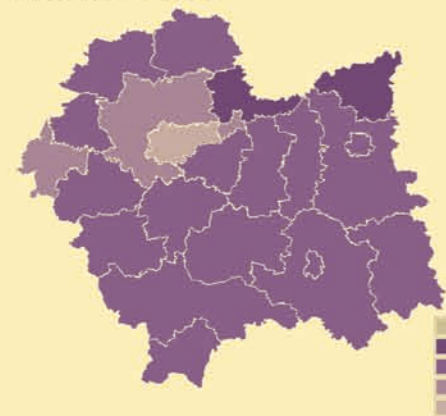
Współpraca małopolskich organizacji pozarządowych z poszczególnymi szczeblami administracji publicznej – zestawienie.

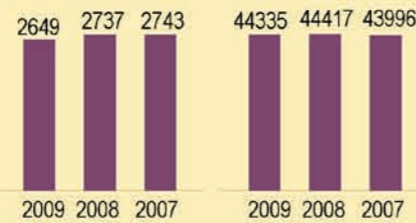
Z administracją publiczną na poziomie lokalnym częściej współpracują organizacje zorientowane na realizację zadań w wymiarze własnej miejscowości, gminy, bądź powiatu, niż działające ponad-

lokalnie (88,5% i 66,2%). Częściej też współdziałają organizacje, których siedziby mieszczą się na terenach wiejskich i w miastach do 200 tys. mieszkańców, niż organizacje z Krakowa (odpowiednio:

Rodziny zastępcze
Rok: 2009
Obszar: województwo małopolskie

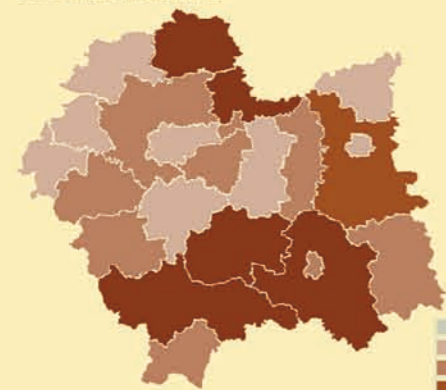
-Brak danych
33-50
51-150
151-400
401-700

Źródło: Sprawozdanie MPIPS-03 I-XII

Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na danym obszarze. Zgodnie z polskim prawem, rodzina zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej w warunkach zbliżonych do rodziny.

Dostępność przedszkoli
Rok: 2009
Obszar: województwo małopolskie

-Brak danych
1.16-1.84
1.85-2.52
2.53-3.20
3.21-3.88

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Wskaźnik dostępności przedszkoli - liczba dzieci w wieku przedszkolnym (3-6 lat) przypadająca na jedno miejsce w przedszkolu. Wartość wskaźnika wyliczono na podstawie sprawozdań przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych. W danych do wskaźnika nie uwzględniono przedszkoli specjalnych, punktów przedszkolnych i zespołów wychowania przedszkolnego. Przez przedszkole rozumiemy placówkę przeznaczoną dla dzieci w wieku od 3 do 6 lat, wspomagającą indywidualny rozwój, zapewniającą opiekę odpowiednią do potrzeb dziecka oraz przygotowującą do nauki w szkole (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutów publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz.U.2001.61.624)).

województwo małopolskie

Wysokość wynagrodzeń

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Wskaźnik wysokości wynagrodzeń - przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej w relacji do średniej krajowej. Wskaźnik odpowiada na pytanie jaki procent średniej krajowej jest osiągany na danym terenie.

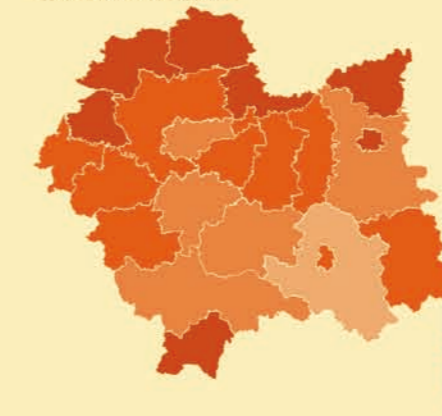
Wydatki na osobę w gospodarstwie domowym

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Przeciętne miesięczne wydatki na osobę w gospodarstwie domowym. Przez gospodarstwo domowe rozumie się zespół osób spokrewnionych lub niespokrewnionych, mieszkających razem i wspólnie utrzymujących się. Wartości podane w złotych.

Przyrost naturalny ogółem
Rok: 2009
Obszar: województwo małopolskie

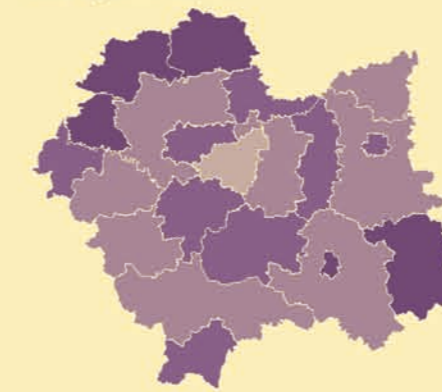
-Brak danych
-210-156
157-522
523-888
889-1254

Źródło: Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w danym roku (bez rozróżnienia na płeć).

Pracownicy socjalni
Rok: 2009
Obszar: województwo małopolskie

-Brak danych
1636-2000
2001-2300
2301-2800
2801-3000

Źródło: Sprawozdanie MPIPS-03 I-XII; Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Liczba mieszkańców przypadająca na jednego pracownika socjalnego zatrudnionego w ośrodku pomocy społecznej.

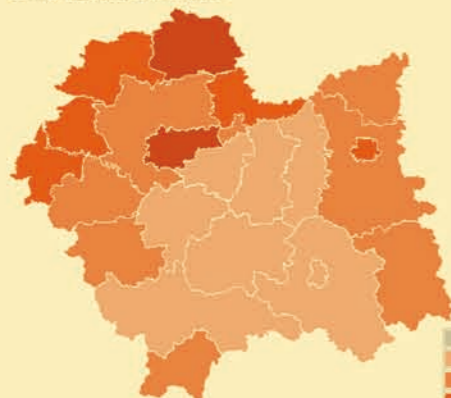

Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej - Etap I - projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Seniorzy
Rok: 2009
Obszar: województwo małopolskie

-Brak danych
11.26%-12.55%
12.66%-14.04%
14.05%-15.43%
15.44%-16.82%

Zródło: Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Wskaźnik struktury wieku. Udział osób w wieku powyżej 65 lat w liczbie ludności ogółem.

**województwo małopolskie
w liczbach
2009 rok**

ludność w Małopolsce : 3 298 270
gęstość zaludnienia : 217/km²
wskaźnik urbanizacji : 49%
wskaźnik feminizacji : 106
współczynnik dzietności : 106
przyrost naturalny : 7 446

Stopa bezrobocia
Rok: 2009
Obszar: województwo małopolskie

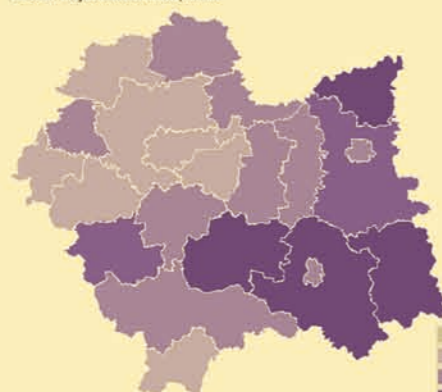
-brak danych
4.20-7.88
7.88-11.55
11.56-15.22
15.23-18.90

Zródło: Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Wskaźnik bezrobocia - procentowy udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo (tzn. pracującej i bezrobotnej).

Beneficjenci pomocy społecznej
Rok: 2009
Obszar: województwo małopolskie

-Brak danych
3.81% - 6.68%
6.69% - 9.55%
9.56% - 12.41%
12.42% - 15.28%

Zródło: Sprawozdanie MPiPS-03 I-XII; Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Udział osób korzystających z pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem. Rzeczywista liczba osób i rodzin objętych pomocą społeczną - świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych bez względu na rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania.

Zagrożenie ubóstwem skrajnym

Zródło: Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem skrajnym - procent osób żyjących poniżej progu określonego mianem "minimum egzystencji". Minimum egzystencji wyznacza poziom zaspokojenia potrzeb, poniżej którego występuje biologiczne zagrożenie życia oraz rozwoju psychologicznego człowieka. Granica ubóstwa skrajnego określana jest przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Wydatki budżetów gmin ogółem
Rok: 2009
Obszar: województwo małopolskie

-Brak danych
2282-2844
2845-3406
3407-3968
3969-4530

Zródło: Główny Urząd Statystyczny (Bank Danych Regionalnych)

Wskaźnik wydatków gmin - wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatów w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Dane stanowią sumę wydatków na rolnictwo, transport, gospodarkę komunalną, gospodarkę mieszkaniową, oświatę i wychowanie, kulturę i sztukę, ochronę zdrowia, kulturę fizyczną i sport, a także wydatki na administrację samorządową. Wydatki te są sklasyfikowane w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2006.107.726). Wartości podawane są w złotych.

Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych

90,1%, 90,4% i 58,7%). Natomiast z administracją publiczną na szczeblu regionalnym i centralnym generalnie częściej współpracują organizacje zlokalizowane w miastach oraz działające ponadlokalnie.

Średnio, co druga organizacja deklarująca współpracę z administracją publiczną współdziała z nią „bardzo często i często”, przy czym częstotliwość współpracy jest wyższa na poziomie lokalnym (68,6%) niż regionalnym/centralnym (od 49,1% do 41,7%).

Cytowana wcześniej ustawa wyróżnia kilka form współdziałania administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Formy te, zasadniczo mogą mieć postać współpracy finansowej lub pozafinansowej. Finansowy charakter kooperacji polega na skutecznym pozyskiwaniu środków ze źródeł publicznych (samorządowych, rządowych, zagranicznych, z funduszy strukturalnych UE). Natomiast do pozafinansowych form współdziałania administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi zalicza się:

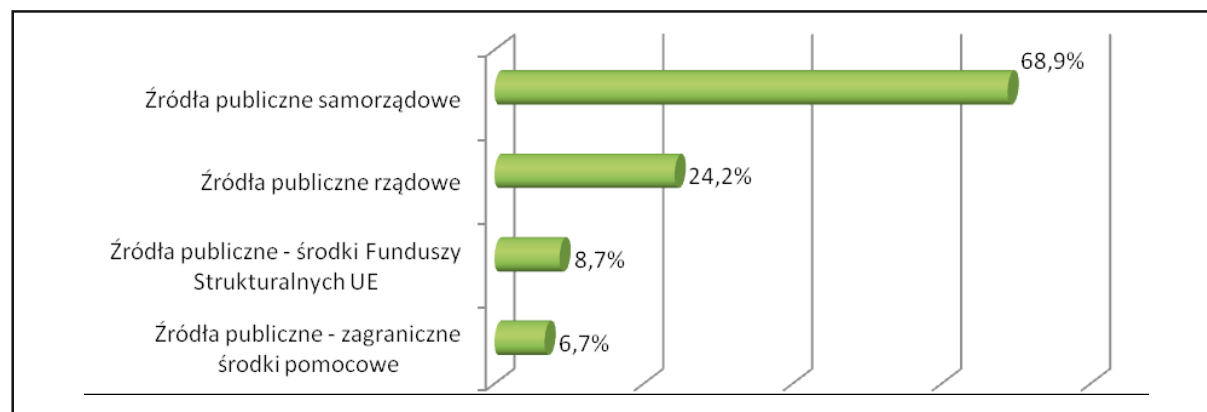
- uczestniczenie organizacji III sektora w wymianie informacji z instytucjami publicznymi

(rządem, instytucjami państwowymi, Urzędem Wojewódzkim, Urzędem Marszałkowskim, samorządem lokalnym),

- udział organizacji pozarządowych w konsultacjach projektów aktów normatywnych administracji publicznej,
- uczestniczenie sektora pozarządowego w zespołach doradczych i konsultacyjnych prowadzonych przez administrację publiczną.

W latach 2004-2008, źródłem środków publicznych przekazanych małopolskim organizacjom pozarządowym były najczęściej budżety samorządów gminy, powiatu, bądź województwa (68,9%). W drugiej kolejności organizacje pozyskiwały fundusze ze źródeł rządowych (środki ministerstw, agencji rządowych, wojewodów) – co czwarta małopolska organizacja pozarządowa skorzystała z takiej pomocy. Najrzadziej III sektor województwa małopolskiego pozyskiwał środki z pozostałych dwóch źródeł publicznych – funduszy strukturalnych UE oraz innych zagranicznych środków pomocowych, w tym przedakcesyjnych (odpowiednio: 8,7% i 6,7%).

Korzystanie przez małopolskie organizacje pozarządowe ze środków pochodzących ze źródeł publicznych (w latach 2004-2008).

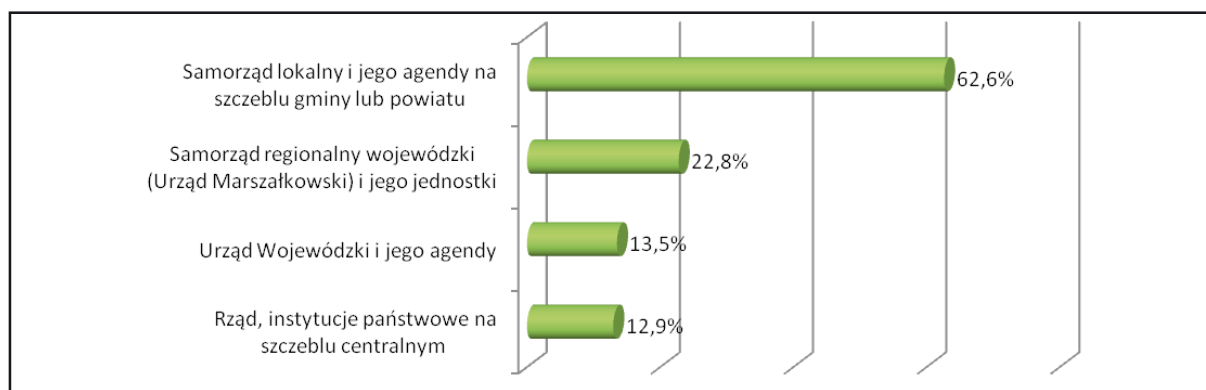
Uwaga: wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź

Ze źródeł samorządowych stosunkowo częściej korzystały organizacje o lokalnym zasięgu działania oraz te, których siedziby zlokalizowane są na terenach wiejskich. Natomiast organizacje działające ponadlokalnie oraz wywodzące się z miast częściej pozyskiwały środki rządowe, Unii Europejskiej oraz inne zagraniczne środki pomocowe.

W latach 2004-2008, wymiana informacji o prowadzonych działaniach organizacji poza-

rządowych z administracją publiczną najczęściej odbywała się na szczeblu lokalnym (62,6%), w tym aż 85,7% organizacji z podregionu oświęcimskiego uczestniczyło w takich działaniach. Z administracją publiczną, na poziomie samorządu regionalnego, w omawianym obszarze współpracowało niespełna 23% organizacji. Natomiast małopolskie organizacje pozarządowe najrzadziej uczestniczyły w wymianie informacji z administracją rządową na szczeblu regionalnym i krajowym (centralnym) – odpowiednio: 13,5% oraz 12,9%.

Uczestnictwo małopolskich organizacji pozarządowych w wymianie informacji o prowadzonych działaniach (w latach 2004-2008).

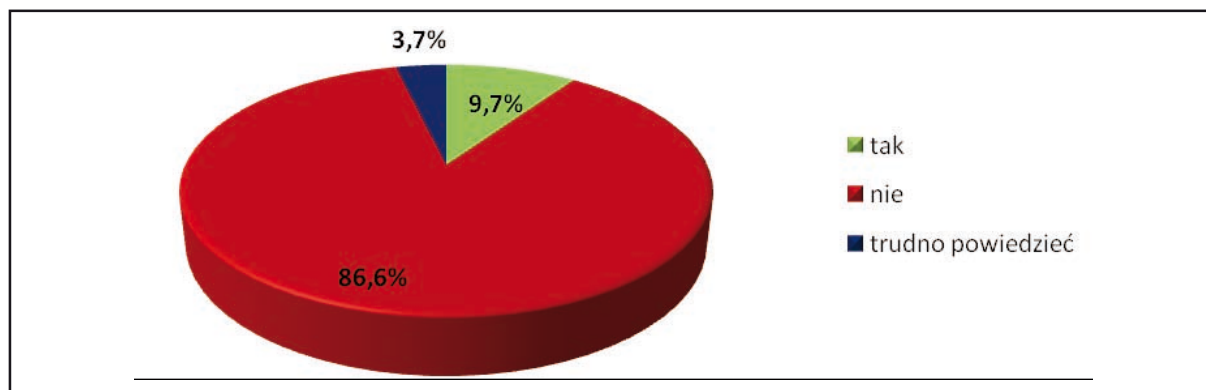

Uwaga: wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Niezależnie od poziomu administracji publicznej, częściej wymieniały informacje organizacje posiadające status pożytku publicznego. Ponadto, za wyjątkiem wymiany informacji na szczeblu lokalnym, częściej w wymianie informacji uczestniczyły organizacje działające ponadlokalnie oraz zlokalizowane w miastach.

Okazuje się, że w latach 2004-2008 w województwie małopolskim zdecydowana większość organizacji pozarządowych nie współpracowała w zakresie konsultowania projektów aktów normatywnych (programy, ustawy, itp.) z administracją publiczną (86,6%).

Konsultowanie projektów aktów normatywnych przez małopolskie organizacje pozarządowe na zaproszenie administracji publicznej, w latach 2004-2008. (N=404)

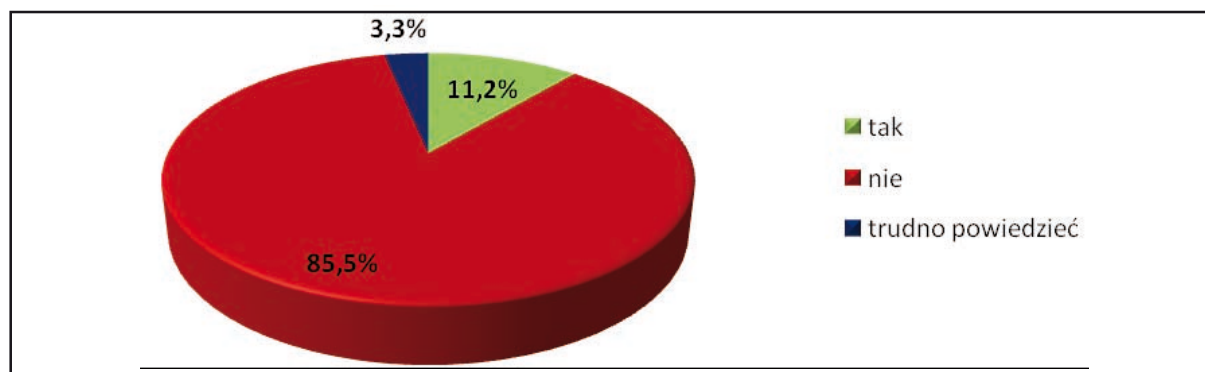

Przedstawiciele tych organizacji, które uczestniczyły w prezentowanej formie współpracy z administracją publiczną, stosunkowo częściej wywodzili się z podregionów oświęcimskiego, nowosądeckiego oraz miasta Krakowa. Ponadto częściej były to organizacje pożytku publicznego, działające ponadlokalnie oraz zlokalizowane w miastach.

Podobnie, jak w przypadku konsultacji projektów aktów normatywnych, tak kwestia

uczestniczenia w zespołach doradczych i konsultacyjnych prowadzonych przez administrację publiczną jest dla zdecydowanej większości małopolskich organizacji pozarządowych zupełnie obca. We wspólnych zespołach o charakterze doradczym i inicjatywnym uczestniczyło w latach 2004-2008 11,2% organizacji III sektora z województwa małopolskiego, w tym najczęściej były to organizacje z Krakowa (15,1%)

Uczestnictwo małopolskich organizacji pozarządowych w zespołach doradczych i konsultacyjnych prowadzonych przez administrację publiczną, w latach 2004-2008. (N=401)

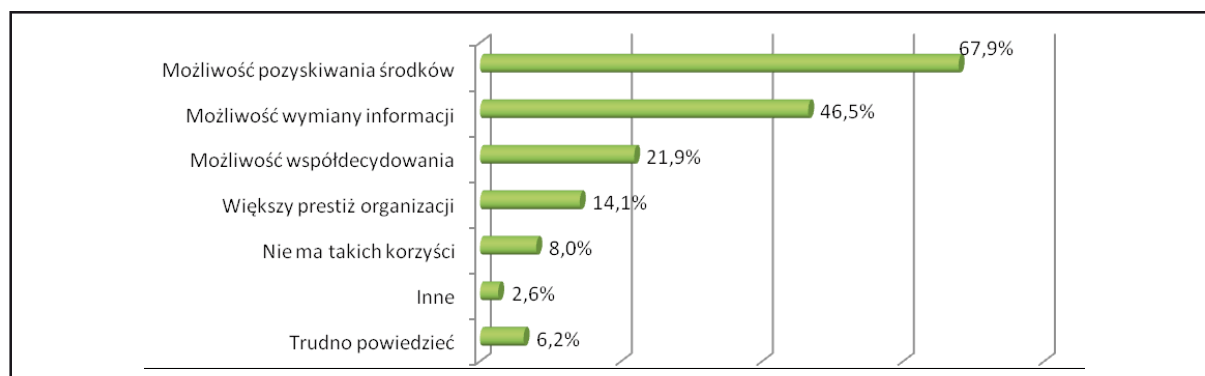

Relatywnie częściej, w omawianej ustawowej formie współpracy, brały udział organizacje pożytku publicznego (15,1%) niż nie należące do tego grona (10,1%), organizacje działające ponadlokalnie (19,4%) niż lokalnie (7,0%) oraz organizacje zlokalizowane w miastach (Kraków – 15,1%, miasta do 200 tys. mieszkańców – 12,9%) niż na wsi (6,7%).

Małopolskie organizacje pozarządowe za największą zaletę płynącą ze współpracy z administracją publiczną uważają możliwość pozyskiwania środków finansowych za ich pośrednictwem (blisko 70%). Aż 82,9% organizacji z podregionu nowosądeckiego i 79,7% oświęcimskiego wskazuje na taką korzyść. Częściej korzyść tę wskazują również organizacje zlokalizowane na wsiach

(75,7%) i w miastach do 200 tys. mieszkańców (72,6%), niż w Krakowie (53,8%). Ponadto blisko co 2 organizacja uznała wymianę informacji za główną korzyść ze współpracy z sektorem finansów publicznych, w tym 66,7% organizacji z podregionu oświęcimskiego. Następnie małopolskie organizacje pozarządowe wskazują na – chociaż już znacznie rzadziej – możliwość współdecydowania (21,9%) oraz wzrost prestiżu organizacji (14,1%), jako efekt współdziałania z jednostkami sektora finansów publicznych. Natomiast 8,0% organizacji pozarządowych twierdzi, iż nie widzi w ogóle korzyści wynikających ze współpracy z administracją publiczną, a kolejne 6,2% organizacji nie ma zdania w tej kwestii.

Główne korzyści wg małopolskich organizacji pozarządowych wynikające ze współpracy z administracją publiczną.

Uwaga: wyniki nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż jedną odpowiedź.

Współdziałanie małopolskich organizacji pozarządowych z innymi organizacjami III sektora

Mimo, iż większość (blisko 80%) organizacji największą korzyść ze współpracy z innymi organizacjami widzi w skuteczniejszym wspólnym działaniu oraz 76,9% organizacji deklaruje zaufanie względem innych organizacji, tylko 2/3 małopolskiego III sektora współpracuje ze sobą. Najczęściej są to organizacje z podregionu oświęcimskiego i nowosądeckiego (odpowiednio: 85,7%

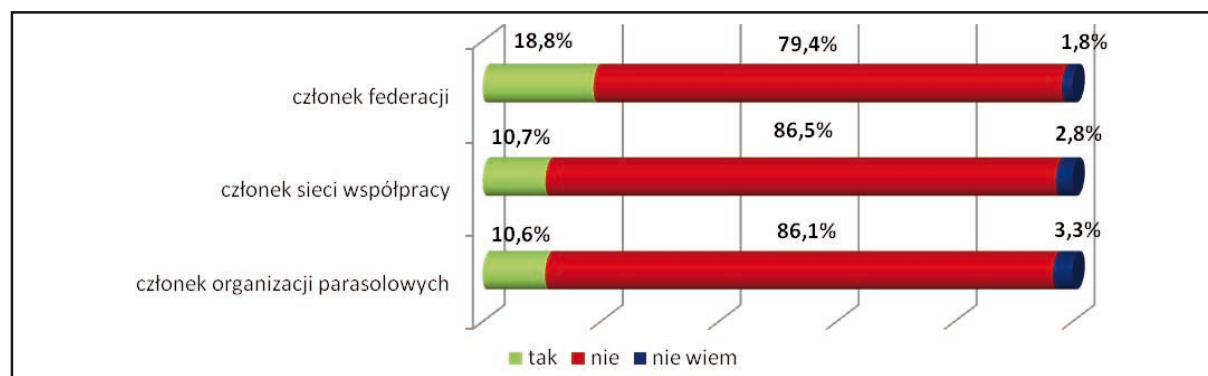
i 79,8%), najrzadziej organizacje wywodzące się z podregionu tarnowskiego (34,0%).

Deklaracje dotyczące współpracy z innymi organizacjami pozarządowymi oraz świadomość korzyści wynikających ze wspólnego działania w obrębie sektora pozarządowego, nie przekładają się jednak na członkostwo w różnego rodzaju strukturach zrzeszających organizacje między sobą. W zdecydowanej większości (79,4% – 86,1%) małopolskie organizacje pozarządowe

nie są członkami żadnej struktury skupiającej organizacje trzeciego sektora. Te z organizacji, które deklarują swoją przynależność do tego typu gremiów, najczęściej są członkami federacji – blisko co 5 małopolska organizacja jest w nich zrze-

szona. Członkostwo w sieciach współpracy oraz organizacjach parasolowych deklaruje odpowiednio: 10,7% i 10,6% badanych.

Członkostwo małopolskich organizacji pozarządowych w strukturach zrzeszających organizacje.

Z całością badań (raportami z dwóch części: jakościowej i ilościowej) można się zapoznać na stronie internetowej Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej (www.politykaspoleczna.obserwatorium.malopolska.pl), wybierając z „menu” kategorię „Badania i analizy”, a następnie podkategorie „Zakończone”.

Joanna Pieniążek-Basta

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie

jbasta@rops.krakow.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

„Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej- Etap I”

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

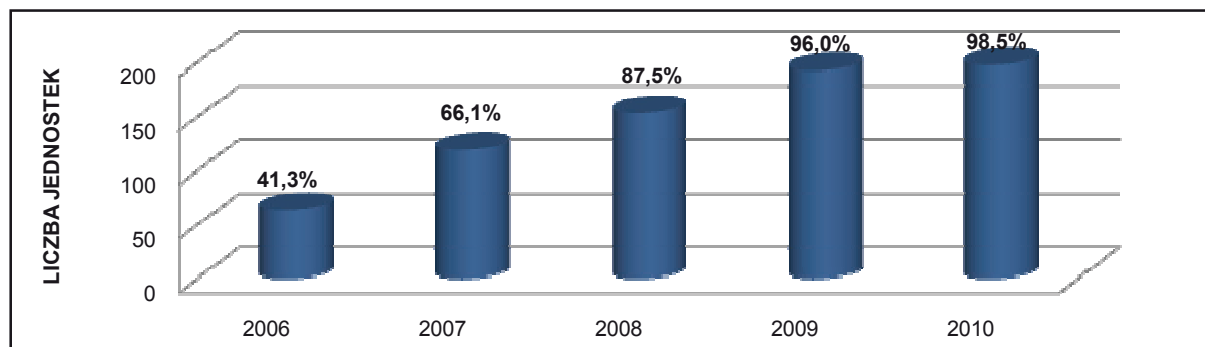
POZYTYWNE TENDENCJE ZWIĄZANE Z REALIZACJĄ PO KL – WYBRANE OBSZARY

Badanie „Beneficjenci Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w Małopolsce – realizacja projektów systemowych oraz innych zadań pomocy społecznej. Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej 2010” przeprowadzone w styczniu i lutym 2010 roku przez Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej wśród wszystkich ośrodków pomocy społecznej (ops, mops) i powiatowych centrów pomocy rodzinie (pcpr) w regionie (łącznie 201 jednostek) dało bardzo bogaty materiał badawczy. Z całością badania zapoznać się można w serwisie internetowym Obserwatorium, natomiast w niniejszym artykule przedstawiono zdiagnozowane w badaniu najważniejsze pozytywne tendencje związane z realizacją Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki przez małopolskie jednostki pomocy społecznej (jps).

Strategie rozwiązywania problemów społecznych:

Z roku na rok przybywało w regionie lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych. Największy postęp w tym zakresie odnotowano w latach 2008 i 2009, a więc w pierwszych latach realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, co wpłynęło na likwidację zagrożeń związanych z dostępem do uczestnictwa w Programie beneficjentów Poddziałania 7.1. i 7.1.2. Obecnie prawie wszystkie jednostki realizujące projekty systemowe w Poddziałaniach 7.1.1 i 7.1.2 PO KL (98,5%) nie mają trudności ze spełnieniem merytorycznego wymogu uczestnictwa w Programie dotyczącego posiadania aktualnej lokalnej (gminnej lub powiatowej) strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Lokalne strategie rozwiązywania problemów społecznych – ogółem (ops, pcpr, mops) w latach 2006 – 2010

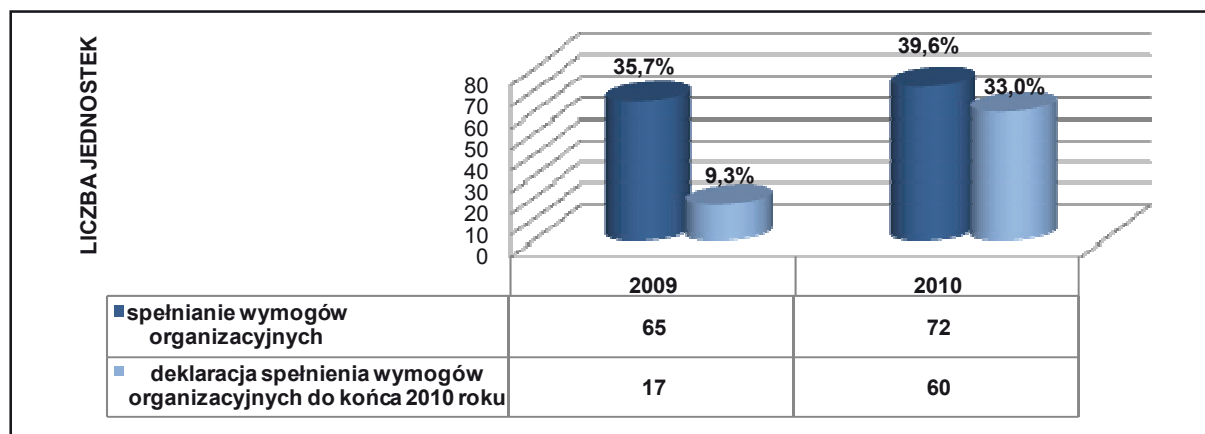
Poziom zatrudnienia pracowników socjalnych – gminy:

Można zauważyć także poprawę sytuacji w zakresie poziomu zatrudniania pracowników socjalnych w gminnych ośrodkach pomocy społecznej. Od rozpoczęcia realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki zwiększyła się liczba jednostek gminnych, w których poziom zatrudnienia tych specjalistów pozwala na spełnienie wymogu organizacyjnego Programu, będącego realizacją istniejącego od dawna obowiązku ustawowego w tym zakresie, czyli zatrudnienia minimum jednego pracownika socjalnego na 2 000 mieszkańców

gminy i nie mniej niż trzech pracowników socjalnych w ośrodku pomocy społecznej tejże gminy.

Znacznie więcej jednostek, dzięki środkom Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, deklaruje też, iż obowiązek ten będzie spełniony do końca 2010 roku, kiedy to mija termin na dopełnienie tego wymogu wskazany w „Zasadach przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013”.

1 pracownik socjalny na 2 000 mieszkańców gminy, nie mniej niż trzech pracowników socjalnych w ośrodku – ogółem (ops, mops) w latach 2009 – 2010.

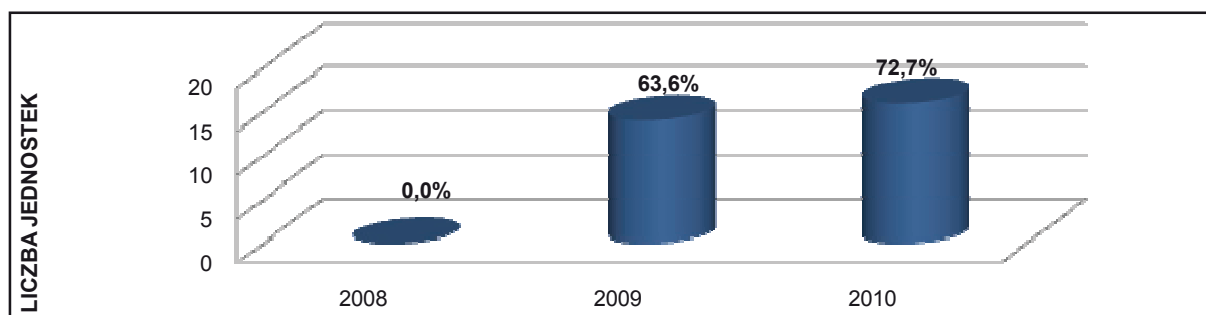

Zatrudnianie doradców ds. osób niepełnosprawnych – powiaty:

Nastąpiła znaczna poprawa sytuacji w zakresie zatrudniania pracowników pełniących obowiązki doradców do spraw osób niepełnosprawnych w powiatowych centrach pomocy rodzinie. Na początku realizacji Programu jednostki powiatowe nie zatrudniały specjalistów na takich stanowiskach w ogóle, natomiast w 2010 r. już 16 powiatowych centrów pomocy rodzinie (z 19

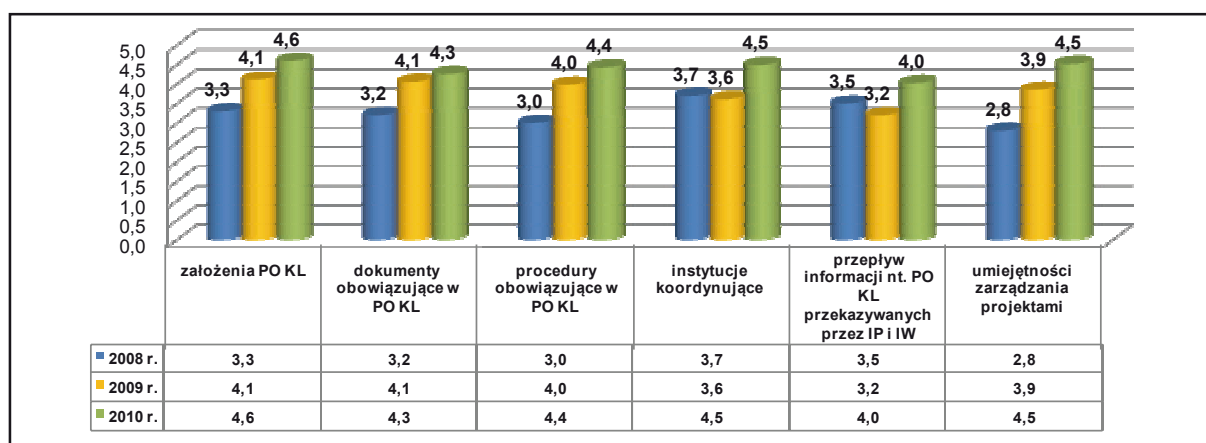
funkcjonujących w regionie) spełnia ten wymóg uczestnictwa w Programie. Dodatkowo w zasadzie wszystkie pozostałe jednostki realizujące powiatowe zadania pomocy społecznej (zarówno powiatowe centra pomocy rodzinie, jak i miejskie ośrodki pomocy społecznej powiatów grodzkich) deklarują spełnienie tego wymogu do końca 2010 roku, co tym samym zabezpiecza możliwość kontynuacji powiatowych projektów realizowanych w ramach PO KL.

1 doradca ds. osób niepełnosprawnych – ogółem (pcpr, mops) w latach 2008 – 2010

Ocena wiedzy na temat Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki:

Zauważalny jest wzrost wiedzy beneficjentów Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 o Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki (średnio o 0,6 punktu na sześciostopniowej skali w porównaniu z rokiem

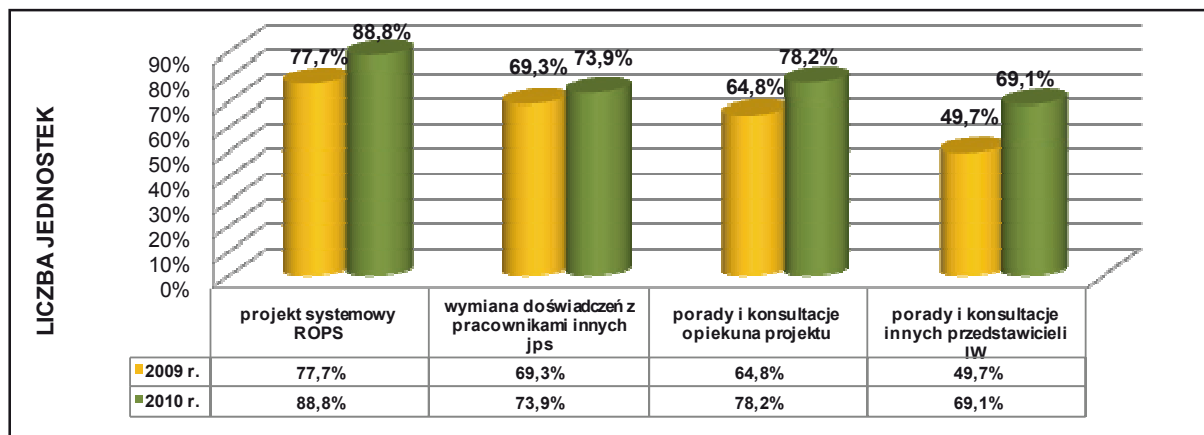
2009, a o 1,1 w porównaniu z 2008 r.). Od początku realizacji Programu (tj. od 2008 r.) największy wzrost poziomu wiedzy nastąpił w obszarze umiejętności zarządzania projektem (o 1,7 punktu procentowego na sześciostopniowej skali).

Ocena wiedzy na temat Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki – ogółem (ops, pcpr, mops) w latach 2008 – 2010.

Znaczny wpływ na podniesienie poziomu wiedzy o Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki miały działania projektu szkoleniowego Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie: „Szkolenie i Doskonalenie Zawodowe Kadr Pomocy Społecznej”, realizowanego w ramach Poddziałania 7.1.3 PO KL. Projekt ten jest najczęściej wskazywały w badaniu, jako główne źródło wsparcia informacyjnego w omawianym zakresie.

Ponadto pomiędzy rokiem 2009 i 2010 zyskał dodatkowo na znaczeniu w kontekście wsparcia informacyjnego w opinii beneficjentów Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 PO KL. Coraz większą rolę odgrywają także konsultacje przedstawicieli Instytucji Wdrażającej (Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie), zwłaszcza opiekunów projektów systemowych Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2.

Najczęściej wykorzystywane źródła wsparcia informacyjnego – ogółem (ops, pcpr, mops) w latach 2009 – 2010

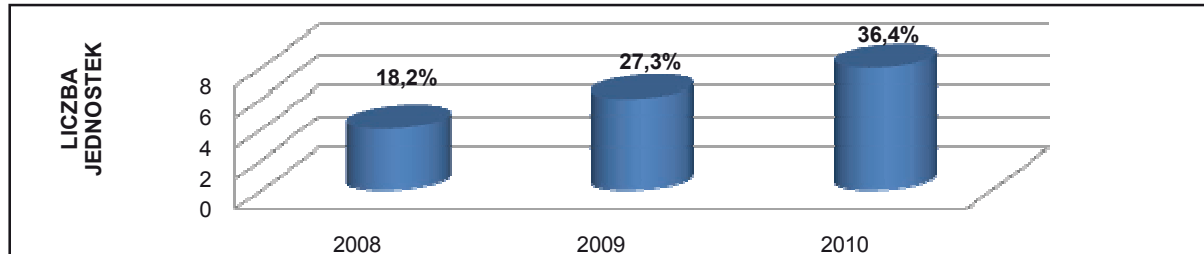

Programy integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych:

Od początku realizacji Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki można zauważyć rozwój powiatowych jednostek pomocy społecznej (powiatowych centrów pomocy rodzinie i miejskich ośrodków pomocy społecznej powiatów grodz-

kich) w zakresie stosowania ważnego narzędzia realizacji projektu, jakim jest program integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych. Z roku na rok zwiększa się liczba tych programów wśród mogących go realizować beneficjentów Poddziałania 7.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki.

Programy integracji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych – ogółem (pcpr, mops) w latach 2008 – 2010.

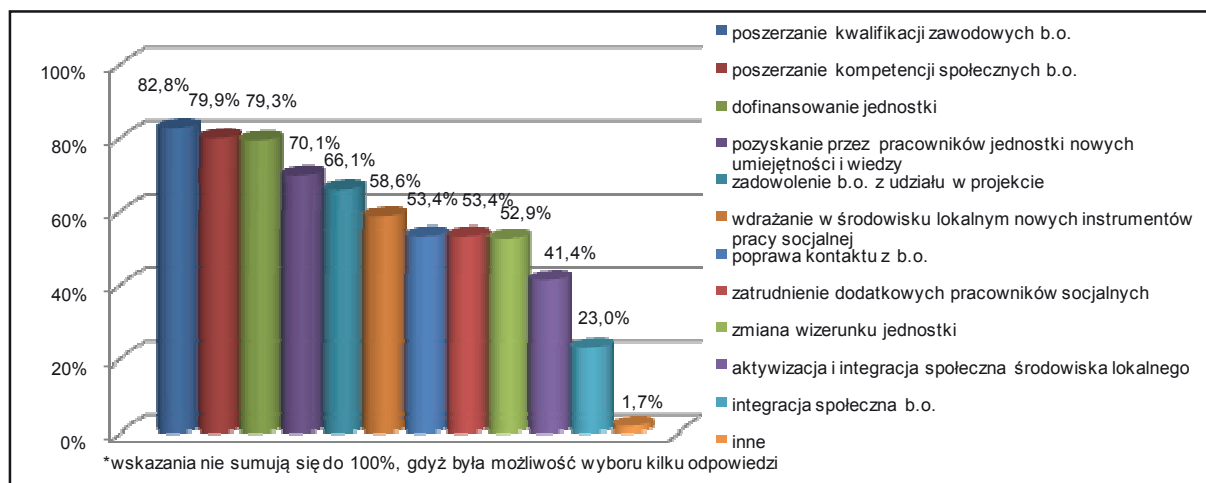

Pozytywne doświadczenia realizacji PO KL:

Beneficjenci Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w toku realizacji Programu dostrzegają wiele pozytywnych aspektów realizacji projektów w obszarze rozwoju form aktywnej integracji, co jest zjawiskiem godnym odnotowania wobec wielu początkowych obaw towarzyszących przystępowaniu do PO KL. Realizacja projektów systemowych – w opinii badanych – podnosi poziom integracji społecznej

oraz poszerza kompetencje społeczne i zawodowe beneficjentów ostatecznych, ale i pozwala na pozyskanie nowych umiejętności i wiedzy przez pracowników jednostek pomocy społecznej. Warto też zauważyć, iż efekty w postaci pozytywnej zmiany u klientów jednostek pomocy społecznej były częściej wymieniane, jako korzyści projektu niż zatrudnianie dodatkowych pracowników, czy możliwość dofinansowania jednostki.

Pozytywne doświadczenia związane z realizacją projektu systemowego PO KL w 2009 r. -ogółem (ops, pcp, mops)

Iwona Banasiewicz

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie
ibanasiewicz@rops.krakow.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

TYDZIEŃ EKONOMII SPOŁECZNEJ NA KRAKOWSKICH UCZELNIACH

Tegoroczna, ósma już, edycja Dni Otwartych zorganizowanych w ramach Europejskiego Tygodnia Regionów i Miast z inicjatywy Komitet Regionów oraz Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej Komisji Europejskiej, odbyła się w Krakowie w dniach 25-28 października br. W ramach Dni Otwartych zorganizowany został Tydzień Ekonomii Społecznej, za którego realizację odpowiadał Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie wraz z Fundacją Gospodarki i Administracji Publicznej i Instytutem Socjologii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Patronem honorowym imprezy zgodził się być rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, prof. dr hab. Roman Niestrój.

Celem tygodnia ekonomii społecznej było upowszechnianie i popularyzacja problematyki ekonomii społecznej wśród studentów krakowskich uczelni zaś hasłem przewodnim całego cyklu wydarzeń promocyjnych odbywających się

równoległe w wielu regionach Unii Europejskiej była „Europa 2020: konkurencyjność, współpraca i spójność dla wszystkich regionów”.

Wstępem do Tygodnia Ekonomii Społecznej było seminarium otwierające, które miało służyć zapoznaniu studentów z ideą ekonomii społecznej, głównymi jej założeniami oraz przykładami działalności przedsiębiorstw społecznych. Cykl wystąpień rozpoczęła prof. Grażyna Skąpska, która przedstawiła problematykę społeczeństwa obywatelskiego, jako warunku niezbędnego do rozwoju przedsiębiorczości społecznej. Następnie głos zabrała prof. Janina Filek, która omówiła filozoficzne korzenie ekonomii społecznej oraz umiejscowiła ekonomię społeczną w kontekście ekonomicznym, społecznym oraz kulturowym. Trzeci z prelegentów, dr Hubert Kaszyński, zaprezentował znaczenie ekonomii społecznej dla włączania osób niepełnosprawnych do życia społecznego, a także przedstawił szerszą perspektywę

wę rozumienia idei ekonomii społecznej. Seminarium zakończyło wystąpienie Renaty Bukowskiej ze Stowarzyszenia Ekologiczno-Kulturalnego „Na Bursztynowym Szlaku” z Lanckorony, przedstawiające praktyczne aspekty funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych oraz ich wpływ na rozwój lokalny.

Drugiego dnia odbyło się seminarium nt. praktycznych aspektów zarządzania przedsiębiorstwem społecznym. Celem seminarium była promocja zatrudnienia w sektorze ekonomii społecznej wśród studentów kierunków ekonomicznych i pokrewnych. Analizując studium przypadku przedsiębiorstwa społecznego z Krakowa – firmy Ognisko Sp. z o.o. - omówiona została idea i realia przedsiębiorczości społecznej w Polsce oraz potrzeby kadrowe i kwestie dotyczące zarządzania tą grupą podmiotów. Ponadto, przedstawione zostały potencjalne możliwości rozwoju i awansu (ścieżki kariery) w podmiotach tego typu. Prelegentami podczas seminarium byli menadżerowie ww. przedsiębiorstwa społecznego, którzy są jednocześnie absolwentami kierunków ekonomicznych. Podzielili się oni swoim doświadczeniem zawodowym, a także dokonali oceny sektora ekonomii społecznej jako pracodawcy. Przedmiotem dyskusji były także oczekiwania formułowane względem pracowników (profil idealnego menadżera społecznego).

Bardzo interesującym wydarzeniem tego dnia Tygodnia Ekonomii Społecznej była również debata oksfordzka zatytułowana „Ta izba twierdzi, że przedsiębiorstwa społeczne nie są potrzebne

polskiej gospodarce”, zorganizowana przez Fundację Gospodarki i Administracji Publicznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz Koło Naukowe Gospodarki i Administracji Publicznej Uniwersytetu Ekonomicznego. Celem debaty, w której wzięło udział ponad 100 studentów, było udzielenie odpowiedzi na pytanie: czy przedsiębiorstwa społeczne mają znaczenie z punktu widzenia całego systemu gospodarczego kraju. Zwolennicy oraz przeciwnicy tezy rozpoczęli od wygłoszenia przemówień wstępnych, przedstawiających ich stanowisko w sprawie. Dyskusja, do której włączyli się również słuchacze debaty, dotyczyła między innymi zasadności wydawania środków publicznych na wsparcie przedsiębiorstw społecznych, alternatywnych sposobów zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego, a także podstaw społecznych rozwoju przedsiębiorstw społecznych w Polsce. Głosowanie przeprowadzone po zakończeniu debaty wykazało, że w stosunku do stanu przed debatą zwiększyła się liczba osób opowiadających się przeciwko postawionej tezie, a także, że przeciwnikom udało się przekonać do swojego stanowiska zdecydowanie większe grono audytorium.

Debata oksfordzka

Kolejny dzień został poświęcony warsztatom z zakresu praktycznych aspektów pracy z osobą z niepełnosprawnością i jej otoczeniem. Szczególny nacisk położono na skuteczne metody współpracy z osobą, która po wielu latach bierności zawodowej szuka swojego miejsca na rynku pracy. Studenci zapoznali się z metodą coachingu, która pomaga kształtować poczucie odpowiedzialności za własne życie, a także motywować ich do osiągnięcia celów zawodowych. Ważnym

zagadnieniem warsztatów była kwestia budowy współpracy pomiędzy lokalnymi instytucjami, organizacjami i firmami, w celu trwałego wprowadzenia osoby niepełnosprawnej do środowiska pracy oraz miejsce coachingu w nurcie inicjatywy ekonomii społecznej. Studenci mieli również możliwość nabycia podstawowych umiejętności komunikowania się z osobami z niepełnosprawnością sensoryczną. Poprzez wykorzystanie pomocy dydaktycznych, takich jak opaski na oczy, tabliczka do pisma Braille'a, notatnik Braille'owski zapoznali się ze specyfiką funkcjonowania osób niewidomych. Poznali także kilka podstawowych zwrotów w języku migowym. Zajęcia były tym bardziej cenne, że prowadziła je osoba z niepełnosprawnością sensoryczną. Dzięki temu uczestnicy mogli sami przekonać się, że osoba ze znacznymi ograniczeniami sprawności może aktywnie funkcjonować w wielu sferach życia. Zaproponowane ćwiczenia, pozwoliły lepiej poznać swój potencjał zawodowy, co pomoże im trafnie zdefiniować własną ścieżkę rozwoju zawodowego. Zwiększyli także swoją świadomość w zakresie możliwości podjęcia pracy przez osobę z niepełnosprawnością.

Ostatni dzień Tygodnia Ekonomii Społecznej rozpoczęły warsztaty pt. „Wartość pracy i przedsiębiorczości społecznej w zdrowieniu z chorób psychicznych”, w ramach cyklu „Porozmawiajmy o chorobie psychicznej”. Celem warsztatów było zapoznanie studentów ze specyfiką integracji zawodowej osób chorujących psychicznie w przedsiębiorstwie społecznym i poszukiwanie odpowiedzi na pytanie jakie warunki są konieczne by praca została włączona w proces terapii.

Zwieńczeniem Tygodnia Ekonomii Społecznej był Dyskusyjny Klub Filmowy (DKF) skupiający się na prezentacji dobrych praktyk polskiej przedsiębiorczości społecznej. Studenci mieli możliwość omówienia czynników sukcesu oglądanych przedsiębiorstw społecznych i dyskusji na temat możliwości powoływania podmiotów ekonomii społecznej, warunków ich wsparcia i rozwoju w Polsce.

W ciągu kilku dni trwania imprezy organizatorzy zanotowali rekordową frekwencję studentów na poszczególnych warsztatach, seminariach oraz innych wydarzeniach promocyjnych – w sumie bowiem w tygodniu ekonomii społecznej uczestniczyło ponad 430 studentów. Tak duże zainteresowanie świadczy o tym, że idea ekonomii społecznej budzi zainteresowanie ze strony osób stojących u progu zawodowej kariery, co daje nadzieję na przyszłe zaangażowanie się obecnych studentów w pracę zawodową w której cele ekonomiczne będą w sposób harmonijny łączyć się z celami społecznymi. Liczymy na to, że Tydzień Ekonomii Społecznej na stałe wpisze się w kalendarz imprez cyklicznie odbywających się w Krakowie oraz że w kolejnych latach przyciągał będzie jeszcze większą rzeszę zainteresowanych studentów.

Rafał Barański

Akademia Rozwoju Ekonomii Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
rbaranski@rops.krakow.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

ROZWÓJ NOWATORSKICH, INTEGRUJĄCYCH DZIAŁAŃ PRZECIWDZIAŁAJĄCYCH ZJAWISKU WYKLUCZENIA SPOŁECZNEGO

Zgodnie z „Zasadami przygotowania, realizacji i rozliczania projektów systemowych Ośrodków Pomocy Społecznej, Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Regionalnych Ośrodków Polityki Społecznej”¹ regionalny „projekt systemowy w zakresie podnoszenia kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej oraz

specjalistycznego doradztwa powstaje na podstawie bilansu potrzeb w zakresie pomocy społecznej, wykonanego przez regionalny ośrodek polityki społecznej”. W Małopolsce badanie takie² jest

¹ www.efs.gov.pl

² „Beneficjenci Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w Małopolsce – realizacja projektów systemowych oraz innych zadań pomocy społecznej. Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej 2010” - www.polityka-spoleczna.obserwatoria.malopolska.pl

cyklicznie realizowane przez Zespół Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej w ROPS. W ramach badania diagnozowane są między innymi potrzeby szkoleniowe kadr pomocy społecznej, preferowane formy szkoleń, a także - w ramach rekomendacji - postuluje się realizację działań dotyczących szkoleń, które są istotne dla wdrażania Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki i realizacji działań edukacyjnych polityki społecznej w regionie, mimo, iż zapotrzebowania na te szkolenia nie jest zbyt wysokie. Przykładem takich rekomendacji, formułowanych w badaniu, jest zalecenie:

- promowania korzyści płynących z formalnych porozumień pomiędzy ośrodkami pomocy społecznej a właściwymi terytorialnie urzędami pracy poprzez organizowanie wspólnych spotkań i warsztatów z udziałem potencjalnych partnerów, których celem będzie wypracowanie skutecznych mechanizmów współpracy oraz promocja dobrych praktyk w tym zakresie i rozwijanie partnerstwa
- kontynuowania przybliżania metod pracy w partnerstwie – jako istotnego działania z punktu widzenia osiągania celów Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki
- wspierania szkoleniowego jednostek pomocy społecznej w zakresie budowania lokalnych partnerstw mających tworzyć gminne systemy profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną.

W odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby, w ramach projektu „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej”³ realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie wciąż rozszerzana jest oferta wsparcia, której celem jest między innymi rozwój integrujących działań przeciwdziałających zjawisku wykluczenia społecznego w regionie. Przykładem takich inicjatyw jest cykl szkoleniowy przygotowujący do współpracy przedstawicieli lokalnych (gminnych i powiatowych) podmiotów pomocy i integracji społecznej.

Cykl szkoleniowy pt: „Budowanie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej – tworzenie grup interdyscyplinarnych” składa się z czterech modułów. Istotnym elementem realizowanych zajęć jest wypracowanie modelu współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej a instytucjami rynku pracy w zakresie świadczenia usług społecznych na rzecz mieszkańców.

Warto podkreślić, iż idea tworzenia zespołów interdyscyplinarnych skupia się na budowaniu płaszczyzny współpracy profesjonalistów różnych dziedzin na rzecz kompleksowej pomocy w rozwiązywaniu problemów społecznych w środowisku lokalnym.

Szkolenie: „Budowanie współpracy pomiędzy instytucjami pomocy i integracji społecznej - tworzenie grup interdyscyplinarnych” - uczestnicy szkoleń z powiatu proszowickiego

Zespół interdyscyplinarny to grupa profesjonalistów, którzy współpracują ze sobą w skoordynowany sposób, łączą swoją wiedzę, umiejętności oraz kompetencje instytucji, które reprezentują. Interdyscyplinarna współpraca zespołowa sprzyja koordynacji działań, zapobiega powielaniu wsparcia, poszerza wiedzę o problemach społecznych, wykorzystuje potencjał członków zespołu oraz procesy pracy grupowej do opracowania możliwie najskuteczniejszej strategii działania.

Dla rozwoju współpracy uczestnicy szkoleń prezentują zasady funkcjonowania oraz kompetencje poszczególnych instytucji, zakresy wykonywanych czynności i sposoby realizacji zadań. Podczas warsztatów diagnozują silne i słabe strony współpracy jednostek integracji społecznej na terenie ich powiatu. Należy podkreślić, iż uczestnikami zajęć są przedstawiciele różnych instytucji z terenu jednego powiatu, a obecnie realizowane są szkolenia dla powiatów: bocheńskiego, olkuskiego i proszowickiego. Oferta kierowana jest do instytucji pomocy społecznej, publicznych służb zatrudnienia, jednostek służby zdrowia, oświaty, kuratorów, policji, służb więziennych, organizacji pozarządowych itp.

W trakcie szkolenia wykorzystywane są różnorodne metody pracy, między innymi warsztaty, ćwiczenia, elementy wykładów oraz - bardzo istotne dla osiągnięcia zakładanych celów - pre-

³ Priorytet VII Promocja integracji społecznej; Działanie 7.1 Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji; Poddziałanie 7.1.3 Podnoszenie kwalifikacji kadr pomocy i integracji społecznej

zentacje dobrych praktyk w przedmiotowym zakresie.

W ramach dobrych praktyk realizowane są wizyty studyjne w Centrum Integracji Społecznej w Nowym Sączu oraz w Spółdzielni Socjalnej OPOKA w Kluczach, gdzie uczestnicy szkolenia mają możliwość przyjrzeć się funkcjonowaniu tych placówek. Korzystając z okazji dziękujemy pracownikom i władzom w/w wymienionych instytucji

za poświęcony nam czas oraz życzliwe przyjęcie uczestników szkoleń.

Marcin Stolarski

Szkolenie i doskonalenie zawodowe
kadr pomocy społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie
mstolarski@rops.krakow.pl

DZIAŁANIA REGIONALNEGO OŚRODKA POLITYKI SPOŁECZNEJ W KRAKOWIE W ZWIĄZKU Z EUROPEJSKIM ROKIEM WALKI Z UBÓSTWEM I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

Rok 2010 został przez Parlament Europejski ustanowiony Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. Wiele inicjatyw w ramach obchodów Roku 2010 było podejmowanych na szczeblu europejskim oraz krajowym. Należy jednak pamiętać, że przeciwdziałanie ubóstwu oraz zagrożeniom wykluczenia społecznego nie mogą być prowadzone tylko i wyłącznie w ramach jednego roku.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie działania w zakresie przeciwdziałania i ograniczania zjawiska ubóstwa prowadzi od początku swojej działalności, tj od 1999 roku. Już w 2004 roku powstał pierwszy raport z badań: *Diagnozowanie przyczyn ubóstwa w województwie małopolskim*. W kolejnych latach powstały opracowania: *Ubogie dzieci Małopolski: standard życia oraz zagrożenie biedą i marginalizacją społeczną w dorosłości*, oraz w roku 2006 *Analiza aktualnego stanu wdrażania systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w województwie małopolskim oraz diagnoza potrzeb w tym zakresie*. Corocznie opracowywany jest raport: *Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej*. Wnioski z tych badań są szeroko publikowane oraz wykorzystywane nie tylko do projektowania działań samorządu województwa, ale również działań na niższych szczeblach samorządów (powiatów i gmin). W roku 2010 działań polityki społecznej ROPS w Krakowie

podjął szereg działań wpisujących się również w obchody Międzynarodowego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. Na przełomie miesiąca stycznia i lutego br. przeprowadzono badanie ankietowe: *Zjawisko ubóstwa i wykluczenia społecznego w Małopolsce*, adresowane do ośrodków pomocy społecznej. Na podstawie analizy zebranego materiału badawczego wyłoniono trzy grupy o najwyższym stopniu zagrożenia ubóstwem i wykluczeniem społecznym: dzieci i młodzież, osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnością. Te grupy osób pozostają w szczególnym zainteresowaniu działań prowadzonych przez ROPS. W związku z powyższym postanowiono o potrzebie poddania zebranego materiału w tych obszarach szerszej analizie. Zwrócono również uwagę na konieczność wypracowania rekomendacji do przeciwdziałania zjawisku ubóstwa i wykluczenia społecznego w poszczególnych obszarach. W celu realizacji tego przedsięwzięcia zorganizowano trzy spotkania zogniskowanych wywiadów grupowych (FGI). Do udziału w nich zaproszono specjalistów i praktyków oraz przedstawicieli instytucji na co dzień podejmujących działania i odpowiedzialność we wskazanych obszarach. Wnioski i rekomendacje z powyższego badania oraz spotkań fokusowych zostały szeroko opisane w publikacji specjalnego wydania biuletynu ROPS es.O.es: *W poszukiwaniu rozwiązań przeciwdziałania ubóstwu oraz wy-*

kluczeniu społecznemu (publikacja jest dostępna w formie elektronicznej na stronie internetowej www.rops.krakow.pl, w zakładce publikacje).

Kolejną inicjatywą było przeprowadzenie konkursu: „Człowiek jest wielki nie przez to, co posiada, ale przez to, kim jest”. Do udziału w konkursie zostały zaproszone dzieci i młodzież. Konkurs miał na celu kształtowanie właściwych postaw społecznej solidarności z osobami ubogimi i wykluczonymi, pobudzenie wrażliwości dzieci i młodzieży oraz budowanie postawy tolerancji i pomocniczości wobec osób potrzebujących. Na przytoczone słowa Jana Pawła II młodzi ludzie bardzo licznie odpowiedzieli swoją twórczością. Praca każdego z uczestników niosła przesłanie, a słowa papieża nabierały w każdej z nich nowego wymiaru. Patronat nad konkursem objął Marszałek Województwa Małopolskiego Marek Nawara oraz Małopolski Kurator Oświaty. Patronat medialny sprawowało Radio Kraków i Telewizja Kraków.

Ważnym wydarzeniem była organizacja, we współpracy z Wyższą Szkołą Filozoficzno – Pedagogiczną Ignatianum oraz Uniwersytetem Papieskim Jana Pawła II w Krakowie, III Międzynarodowej Konferencji. Rozważania tegorocznego spotkania poświęcone zostały tematyce: *Rodzicielstwo XXI wieku – szanse i zagrożenia*. Jako jedno z poważnych zagrożeń dla prawidłowego wypełniania roli rodzicielskiej wskazano wystąpienie biedy w rodzinie. Dyskutowano między innymi nad korelacją występowania biedy w rodzinie, a jej wpływem na terażniejsze i dorosłe funkcjonowanie wychowanych w niej dzieci. W trakcie konferencji omówiono nie tylko naukowe spojrzenie

na kwestię rodzicielstwa. Prezentowano również dobre praktyki wspierania rodziców w wypełnianiu jakże ważnego i odpowiedzialnego zadania, którego fundamentem jest odpowiedzialne rodzicielstwo. Patronat honorowy nad tą inicjatywą objęli: kardynał Stanisław Dziwisz - arcybiskup metropolita krakowski oraz Marszałek Województwa Małopolskiego Marek Nawara. Patronat medialny sprawował Dziennik Polski oraz Telewizja Kraków. Szersze sprawozdanie z Konferencji dostępne jest na stronie internetowej www.rops.krakow.pl, w zakładce Aktualności).

Europejski Rok Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym dobiega końca. Nie kończą się jednak nasze działania. Przed nami kontynuacja rozpoczętych inicjatyw, realizacja wypracowanych rekomendacji oraz nowe wyzwania. Zagrożenie ubóstwem oraz egzystencja w biedzie to jedno z najpoważniejszych wyzwań dla współczesnej polityki społecznej. Choć system pomocy społecznej dynamicznie się rozwija, a działania wielu instytucji i służb integrują się, nadal wiele osób i grup społecznych żyje w biedzie, doświadczając problemu wykluczenia społecznego. W dalszym ciągu poszukujemy skutecznych metod i narzędzi przeciwdziałania tym zjawiskom. Odpowiedzialność za te działania spoczywa przede wszystkim na administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli, ale również na całym społeczeństwie.

Katarzyna Wojtanowicz
Kierownik Działu Polityki Społecznej
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej
w Krakowie
kwojtanowicz@rops.krakow.pl

